

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om den pensionsanstalt som är sista pensionsanstalt inom arbetspensionssystemet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om pension för lantbruksföretagare, lagen om pension för företagare, lagen om sjömanspensioner, lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare, lagen om statens pensioner, lagen om statens familjepensioner, lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad och i lagen om försäkringsdomstolen. Genom reformen tar pensionssystemen inom den privata sektorn samt de kommunala och statliga pensionssystemen i bruk ett gemensamt arrangemang med sista pensionsanstalt. Inom arrangemanget med sista pensionsanstalt skall den pensionsanstalt som sist har anordnat pensionsskydd för pensionssökanden ensam betala ut de pensioner som beviljas enligt nämnda pensionssystem samt även annars sköta pensionsanstaltens uppgifter. Den sista pensionsanstalten skall också ge en beslutssammanställning över de beslut som pensionsanstalterna inom dessa pensionssystem har meddelat. Dessutom skall den sista pensionsanstalten även till den del som pensionsskyddet ombesörjs av andra pensionsanstalter avgöra vilken rätt en pensionssökande på grundval av avslutade arbets- eller tjänsteförhållanden samt verksamhet som företagare har till invalidpension och individuell förtidspension. Det föreslås dock bli bestämt att om en pensionsanstalt inom det kommunala eller statliga pensionssystemet i egenskap av sista pensionsanstalt i sitt avgörande tilläm-

par den s.k. definitionen på yrkesinvaliditet eller avgör rätten till individuell förtidspension skall den före avgörandet förhandla med pensionsanstalterna inom den privata sektorn. Det är dock inte nödvändigt att förhandla, om pensionen från den privata sektorn är liten.

Besvär över den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning skall behandlas av den besvärinstans som annars är besvärinstans för denna pensionsanstalt.

Syftet med det föreslagna arrangemanget är att göra det lättare för en pensionssökande att sköta sina arbetspensionsärenden. Sökanden skall samtidigt få beslut om samtliga pensioner som beviljas enligt de pensionssystem som ingår i arrangemanget. Han eller hon skall endast behöva ta kontakt med en enda pensionsanstalt, som skall sköta utbetalningen av pensionen även för de andra pensionsanstalternas del och även annars sköta pensionsanstaltens övriga uppgifter. Även besvärsförfarandet förenklas. Målet är ytterligare att undanröja överlappande arbete vid de olika pensionsanstalterna.

Förslaget ändrar inte finansieringsprinciperna för pensionssystemen. Avsikten är att arrangemanget senare skall utvidgas så att det också omfattar de kyrkliga arbetspensionssystemen och andra särskilda arbetspensionssystem inom den offentliga sektorn.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2004. De skall tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagarna har trätt i kraft.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge.....	4
1.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Pensionssystemen inom den privata sektorn	4
Pensionssystemen inom den offentliga sektorn	4
De nuvarande samarbetsformerna	4
Sökande av ändring inom arbetspensionssystemet	5
1.2. Bedömning av nuläget	5
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	6
2.1. Mål	6
2.2. De viktigaste förslagen	7
3. Propositionens verkningar	9
3.1. Ekonomiska verkningar.....	9
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	10
4. Beredningen av propositionen.....	10
DETALJMOTIVERING	11
1. Motivering till lagsförslagen.....	11
1.1. Lagen om pension för arbetstagare	11
1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.....	16
1.3. Lagen om pension för lantbruksföretagare	16
1.4. Lagen om pension för företagare	16
1.5. Lagen om sjömanspensioner	17
1.6. Lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare ..	19
1.7. Lagen om statens pensioner	21
1.8. Lagen om statens familjepensioner	23
1.9. Lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad	24
1.10. Lagen om försäkringsdomstolen	24
2. Närmare bestämmelser.....	24
3. Ikraftträdande	25
4. Lagstiftningsordning	25
LAGFÖRSLAGEN	26
om ändring av lagen om pension för arbetstagare	26
om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	30
om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	31
om ändring av lagen om pension för företagare	32
om ändring av lagen om sjömanspensioner	33

om ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare...	37
om ändring av lagen om statens pensioner.....	40
om ändring av lagen om statens familjepensioner.....	44
om ändring av 4 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad	45
om ändring av 5 a § lagen om försäkringsdomstolen.....	46
BILAGA	47
PARALLELLTEXTER	47
om ändring av lagen om pension för arbetstagare	47
om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	53
om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	55
om ändring av lagen om pension för företagare	56
om ändring av lagen om sjömanspensioner	58
om ändring av lagen om statens pensioner.....	65
om ändring av lagen om statens familjepensioner.....	67
om ändring av 4 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad	68

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Pensionssystemen inom den privata sektorn

De privata branscherna tillämpar inom sitt arbetspensionssystem en princip som kallas principen om sista pensionsanstalt. Därmed avses att den privata pensionsanstalt där arbetstagaren eller företagaren senast var försäkrad prövar sökandens förutsättningar att få pension och avgör rätten till pension, samlar in de fribrev som utfärdats av övriga pensionsanstalter inom den privata sektorn, räknar ut pensionen och samordnar pensionerna, för samtliga privata branschers vidkommande meddelar ett enda pensionsbeslut om pensionsrätten samt betalar ut hela pensionen från den privata sektorn.

Förfarandet regleras i lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL), lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962, KAPL), lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969, LFöPL), lagen om pension för företagare (468/1969, FöPL), lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985, KoPL) och lagen om sjömanspensioner (72/1956, SjöPL) samt i de förordningar som har utfärdats med stöd av dessa lagar. Sjömanspensionskassan anslöt sig vid ingången av 1991 till de privata branschernas arrangemang med sista pensionsanstalt.

Inom de privata branscherna betalar den sista pensionsanstalten även pension enligt fribrev som andra privata pensionsanstalter ansvarar för. De pensionsrater som dessa andra pensionsanstalter ansvarar för skall de betala till den sista pensionsanstalten. En del av utgifterna bekostas enligt 12 § lagen om pension för arbetstagare solidariskt enligt grunder som social- och hälsovårdsministeriet godkänner.

Pensionsskyddscentralen utreder kalenderårsvis hur det inbördes ansvaret för pensioner som har utbetalts under det gångna kalenderåret fördelar sig mellan pensionsanstalterna. På basis av utredningen betalar pensions-

skyddscentralen gottgörelse för de pensionskostnader som en annan pensionsanstalt svarar för eller som de övriga pensionsanstalterna gemensamt svarar för och bär därför upp en avgift av pensionsanstalterna. Innan den slutliga betalningen sker betalar och mottar pensionsanstalterna förskottsbetalningar.

Pensionssystemen inom den offentliga sektorn

Principen om sista pensionsanstalt tillämpas inte inom pensionssystemen för den offentliga sektorn, dvs. statens pensionssystem, kommunernas pensionssystem, den evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets pensionssystem, folkpensionsanstaltens pensionssystem, pensionssystemet för personalen vid Finlands Bank samt pensionssystemet för landskapet Åland.

Om pensionsökanden har hört till ett pensionssystem inom såväl den offentliga som den privata sektorn behandlas pensionsärendet, avgörs rätten till pension, meddelas pensionsbeslutet och utbetalas pensionen separat av en eller flera pensionsanstalter inom den offentliga sektorn samt av den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn.

De nuvarande samarbetsformerna

Eftersom principen om sista pensionsanstalt inte tillämpas i fråga om pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn har dessa och pensionsanstalterna inom den privata sektorn avtalat om vissa samarbetsformer som underlättar ansökan om pension och minskar andelen överlappande arbete. Pension kan sökas med en enda ansökan, som är gemensam för samtliga arbetspensionsanstalter och folkpensionsanstalten. Bilagorna skall lämnas till en enda pensionsanstalt. Ansökan kan inlämnas till pensionsskyddscentralen, vilken arbetspensionsanstalt som helst eller till folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Pensionsanstalterna kopierar ansökningsblanketten och bilagorna och sänder dem till de övriga pensionsanstalter som har anordnat pensionskydd för sökanden.

Inom arbetspensionssystemet och folkpen-

sionssystemet har överenskommit om att förfarandet med förhandsbesked och förhandlingsförfarandet i fråga om avgörande av invalidpension skall skötas av den sista arbetspensionsanstalten, vare sig denna hör till det offentliga eller privata pensionssystemet. Den sista pensionsanstalt som ansvarar för förfarandet med förhandsbesked och förhandlingsförfarandet är den av pensionsanstalterna som beviljar en pension i vilken återstående tid beaktas. Om ingen anställning berättigar till återstående tid, skall den pensionsanstalt som senast ordnat pensionsskydd för sökanden ansvara för förhandsbeskedet och förhandlingarna.

I de lagar som gäller pensionssystemen inom den offentliga sektorn och sjömanspensionssystemet finns dessutom en bestämmelse om att sökanden på grundval av ett avslutat anställningsförhållande har rätt till pension enligt ifrågavarande lagar, ifall han eller hon på grundval av ett senare arbets- eller tjänsteförhållande beviljats invalidpension. I de situationer när denna s.k. utlösningmekanism blir tillämplig är det följaktligen alltid den sista pensionsanstalten som avgör rätten till invalidpension.

Invaliditet definieras något olika i pensionslagarna för den privata och den offentliga sektorn. I pensionslagarna för den offentliga sektorn finns förutom en allmän definition av invaliditet också en särskild definition av yrkesinvaliditet. De definitionsmässiga skillnaderna leder dock i praktiken sällan till olika resultat inom de olika pensionssystemen. Eftersom det privata pensionssystemet och det offentliga pensionssystemet inte gemensamt har kommit överens om att överföra rätten att meddela pensionsbeslutet till den sista pensionsanstalten, meddelas dock pensionsbeslutet och besvärshandläggningarna, som också är olika, alltid separat av pensionsanstalten för varje pensionssystem. Inom den privata sektorn är pensionsanstalten i detta fall den sista privata pensionsanstalten.

Sökande av ändring inom arbetspensionssystemet

I ett pensionsbeslut av den sista pensionsanstalten inom pensionssystemet för den pri-

vata sektorn får ändring sökas hos pensionsnämnden och i pensionsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen. I samband med att ändring söks kan den pensionsanstalt som har meddelat beslutet rätta detta, förutsatt att anstalten godkänner samtliga yrkanden i besvärsskriften. I annat fall skall pensionsanstalten sända besvärsskriften och sitt utlåtande med anledning därav till besvärshandläggningen i fråga.

För behandlingen av ärenden som gäller pensionslagarna för den privata sektorn har pensionsnämnden och försäkringsdomstolen ledamöter som representerar arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna samt företagarorganisationerna inom den aktuella branschen. I pensionsnämnden skall den arbetsgivar- och arbetstagarledamot eller företagarledamot som representerar branschen delta i behandlingen av ärendet, om avgörandet i väsentlig grad är beroende av tillämpningen av pensionsbestämmelserna för branschen. I försäkringsdomstolen deltar den arbetsgivar- och arbetstagarledamot som representerar branschen i handläggningen av ärenden som gäller rätten till invalidpension. När besvärshandläggningen handlägger ett ärende vars avgörande är beroende av hurdan arbetsförmågan bedöms vara, deltar även en läkarledamot i handläggningen.

I den kommunala pensionsanstaltens beslut söks ändring hos den kommunala pensionsnämnden och inom det statliga pensionssystemet söks ändring i Statskontorets beslut hos statens pensionsnämnd. Besvär över dessa nämnders beslut kan på motsvarande sätt som inom den privata sektorn anföras hos försäkringsdomstolen. Arbetsgivar- och löntagarledamöter som representerar de aktuella branscherna inom den offentliga sektorn deltar i handläggningen i besvärshandläggningarna. Är avgörandet beroende av hurdan arbetsförmågan bedöms vara, deltar likaså en läkarledamot i handläggningen.

1.2. Bedömning av nuläget

Inom den privata sektorn har man goda erfarenheter av principen om sista pensionsanstalt och den har i praktiken visat sig vara ändamålsenlig och trygga pensionssökandenas och pensionstagarnas rättsskydd. Även

om principen tillämpas på pensionslagar som innehåller vitt skilda bestämmelser om hur pensionen bestäms och finansieras, har den praktiska tillämpningen av principen inte medfört några problem.

Med tanke på den försäkrade bör dock handläggningen av pensionsärenden mellan pensionsanstalterna inom den offentliga och den privata sektorn förenklas.

Eftersom ett pensionsärende blir föremål för separat behandling och separata beslut av å ena sidan den sista pensionsanstalten inom det privata pensionssystemet och å andra sidan pensionsanstalterna inom varje annat pensionssystem, kan samma pensionsfall för en pensionstagare resultera i flera pensionsbeslut vid olika tidpunkter. Om de förhållanden som gäller pensionen förändras, måste pensionstagaren informera varje pensionsanstalt som betalar pension till honom eller henne och följaktligen kontakta flera olika pensionsanstalter. Att pensionsbesluten anländer vid olika tidpunkter försvårar och fördröjer bl.a. pensionstagarens möjligheter att få rätt förskottsinnehållningsprocent.

När ett pensionsärende behandlas vid flera olika pensionsanstalter, måste dessa utbyta information, vilket medför att det årligen förekommer tusentals fall där samma arbete utförs flera gånger. Även om pensionen kan sökas med en enda blankett, kan informationen inte vidarebefordras utan att blanketter och meddelanden kopieras och sänds till de andra pensionsanstalterna. Detta fördröjer behandlingen. Eftersom ett pensionsbeslut är beroende av att de andra pensionsanstalterna för samordning av pensionerna ger uppgifter om sina beslut, kan pensionsanstalterna inte i egen takt behandla pensionsärenden och meddela beslut. Även dessa omständigheter påverkar handläggningstiderna.

Förutom att pensionsanstalterna inom varje pensionssystem meddelar separata beslut angående det pensionsskydd som pensionsanstalten i fråga sköter, behandlas också besvär separat av de olika pensionsnämnderna för varje pensionssystem. Om en pensionssökande t.ex. har varit anställd i uppgifter som hänför honom eller henne till samtliga tre pensionssystem och överklagar pensionsanstaltens beslut, skall pensionsärendet behandlas av tre olika pensionsnämnder.

Nämnderna kan meddela sina beslut vid olika tidpunkter. I försäkringsdomstolen förutsätter bestämmelserna om de olika pensionssystemens lekmanaledamöter att domstolen behandlar besvärsskriften i tre olika sammansättningar. Försäkringsdomstolen kan också meddela sina beslut vid olika tidpunkter, men de sänds alla samtidigt till ändringssökanden.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål

Såsom anförts ovan uppvisar behandlingen av pensioner problem som på ett kännbart sätt påverkar i synnerhet pensionssökandenas och pensionstagarnas rättsskydd. Svårigheterna kan minskas om arrangemanget med sista pensionsanstalt utvidgas till att omfatta hela arbetspensionssystemet.

Arrangemanget med sista pensionsanstalt syftar till att pensionssökanden samtidigt skall få beslut om de pensioner som han eller hon får från olika pensionssystem samt att pensionstagaren och myndigheterna endast skall behöva ha kontakt med en enda pensionsanstalt, som skall sköta utbetalningen av pensionen och pensionsanstaltens övriga uppgifter. Arrangemanget syftar också till att förenkla sökandet av ändring och behandlingen av besvärärenden. På så sätt blir det lättare för pensionssökandena och pensionstagarna att sköta sina pensionsärenden. Syftet är också att undvika att pensionsanstalterna utför överlappande arbete.

Att principen om sista pensionsanstalt genomförs inom hela arbetspensionssystemet påverkar och förändrar i och för sig inte pensionssystemens självständiga ställning, finansiering eller det sätt på vilket principen om sista pensionsanstalt redan tillämpas inom den privata sektorn. Rätten till pension och pensionsbeloppet bestäms såsom hittills enligt de pensionsbestämmelser som gäller inom pensionssystemet i fråga. Pensionsanstalten inom det pensionssystem till vilket en pensionssökande hör på grundval av tjänste- och arbetsförhållande eller verksamhet som företagare avgör sökandens rätt till pension och pensionsbeloppet. Rätten till invalidpension skall dock i de flesta fall avgöras av den

sista pensionsanstalten.

Varje pensionssystem skall alltså självt svara för sina pensionskostnader. Pensionskostnaderna kommer inte till någon del att utjämnas mellan pensionssystemen.

Principen om sista pensionsanstalt kan införas inom hela arbetspensionssystemet så, att den sista pensionsanstalten behandlar pensionsansökan, utreder om sökanden uppfyller villkoren för erhållande av pension, tar reda på de icke samordnade beloppen av pensioner som beviljas enligt andra arbetspensionssystem, räknar ut den totala pensionen, samordnar pensionerna samt sköter utbetalningen och de övriga uppgifter som pensionsanstalten har i anslutning till pensionen.

Enligt det gällande arrangemanget med sista pensionsanstalt inom den privata sektorn avgörs pensionssökandens rätt till pension i samtliga fall av den sista pensionsanstalten.

När principen om sista pensionsanstalt genomförs inom hela arbetspensionssystemet, är det ändamålsenligt att den sista pensionsanstalten får avgöra rätten till invalidpension även till den del det är fråga om pension enligt fribrev som andra pensionssystem ansvarar för. I praktiken har arbetspensionssystemen inom den privata och den offentliga sektorn redan sinsemellan till stor del tillämpat ett sådant förfarande i sina beslut. Bestämmelser på lagnivå skulle därför befästa en rättslig grund för gällande praxis. För pensionssökanden innebär reformen att ärenden som gäller invalidpension och sådana därtill anslutna rehabiliteringsåtgärder som syftar till att bibehålla arbetsförmågan kan skötas mera centrerat om förfarandet blir klarare för sökanden.

2.2. De viktigaste förslagen

Tillräcklig beredskap att genomföra principen om sista pensionsanstalt finns för närvarande inom pensionssystemet för den privata sektorn samt inom det kommunala och det statliga pensionssystemet. Därför föreslås att principen om sista pensionsanstalt först skall införas mellan pensionssystemen för den privata samt den kommunala och statliga sektorn. Avsikten är dock att det föreslagna arrangemanget senare skall utvidgas till att också omfatta de kyrkliga förvärvspensions-

systemen och andra särskilda förvärvspensionssystem för den offentliga sektorn.

Enligt förslaget skall den sista pensionsanstalten vara den pensionsanstalt enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 och 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare eller den myndighet som har anordnat det pensionsskydd som pensionssökanden på grundval av ett tjänste- eller arbetsförhållande eller verksamhet som företagare senast har omfattats av eller som ansvarar för den pension till vilken tiden fram till pensionsåldern, dvs. återstående tid, hänförs. Sista pensionsanstalt skall i första hand vara den pensionsanstalt som ansvarar för pensionssökandens pension för återstående tid. Om sådan saknas skall sista pensionsanstalt vara den pensionsanstalt där sökanden senast varit försäkrad. Närmare bestämmelser om den sista pensionsanstalten enligt förslaget skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt förslaget skall varje pensionssystem som omfattas av principen om sista pensionsanstalt för egen del utreda och avgöra om sökanden har sådana arbets- eller tjänsteförhållanden eller verksamhet som företagare som omfattas av det aktuella pensionssystemet. Detta beslut av pensionsanstalten skall inte tillställas pensionssökanden eller pensionstagaren och beslutet skall inte heller få överklagas. Besvär över beslutet skall få anföras först när den sista pensionsanstalten har givit sökanden sin sammanställning över de beslut som de olika pensionssystemens pensionsanstalter har meddelat.

Enligt förslaget skall den sista pensionsanstaltens beslutanderätt i ärenden som gäller invalidpension och individuell förtidspension vara delvis olika när den sista pensionsanstalten är en pensionsanstalt inom den privata sektorn och när den sista pensionsanstalten är en pensionsanstalt som ansvarar för pensionsskydd enligt det statliga eller kommunala pensionssystemet. Detta beror på att pensionslagarna för den privata sektorn inte innehåller någon sådan särskild definition av yrkesinvaliditet som finns i det statliga och det kommunala pensionssystemet. Pensionssystemen för den privata och den offentliga sektorn har dessutom avvikande bestämmelser om individuell förtidspension. I pensionssystemen för den offentliga sektorn ingår en

bestämmelse om att rätt till invalidpension eller rätt till individuell förtidspension alltid föreligger även från det offentliga pensions-systemet, om en dylik pensionsrätt beviljats på grundval av arbete som infallit senare än arbets- eller tjänsteförhållandet inom den offentliga sektorn (den s.k. utlösningmekanismen). Det föreslås således att om en pensionsanstalt inom den privata sektorn är sista pensionsanstalt, skall den alltid avgöra rätten till invalidpension och individuell förtidspension enligt det pensionsskydd som anstalten själv ordnar och pensionsskydd som följer av samtliga de fribrev som omfattas det föreslagna arrangemanget med sista pensionsanstalt.

Även när en pensionsanstalt enligt det statliga eller kommunala pensionssystemet är sista pensionsanstalt skall den alltid avgöra rätten till invalidpension även i fråga om andra fribrev som omfattas av arrangemanget, om dess avgörande av sökandens invaliditet baserar sig på den s.k. allmänna definitionen av invaliditet. Om den aktuella sista pensionsanstaltens avgörande baserar sig på den särskilda definitionen av yrkesinvaliditet inom pensionssystemen för den offentliga sektorn eller om det är fråga om individuell förtidspension, skall den sista pensionsanstalten avgöra rätten till invalidpension eller individuell förtidspension, om fribreven enligt ett pensionssystem för den privata sektorn uppgår till högst 3 776,69 mk per månad enligt APL-indexnivån år 2001. Till APL fogas således invalidpensionernas utlösningssystem med denna begränsning. Däremot gäller att om den sista pensionsanstaltens bedömning av sökandens arbetsförmåga baserar sig på ovan avsedda specialbestämmelser i pensionslagarna för den offentliga sektorn eller om det är fråga om individuell förtidspension och fribreven inom den privata sektorn överstiger gränsvärdet ovan, skall den före avgörandet förhandla med den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn. Om det i ett dylikt fall som omfattas av arbetspensionsanstaltens förhandlingsplikt händer att den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning om sökandens arbetsförmåga som avviker från den sista pensionsanstaltens åsikt, kan den sista pensionsanstalten

inte avgöra rätten till invalidpension eller individuell förtidspension i fråga om den privata sektorn, utan då skall varje pensionssystem avgöra ärendet genom ett eget beslut på samma sätt som för närvarande. Syftet med den ovan nämnda förhandlingsplikten är dock att en enhetlig lösning skall kunna nås.

Besvärsskrifter som gäller den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning skall tillställas denna pensionsanstalt. Besvären skall behandlas av de besvärinstanser hos vilka besvär över den sista pensionsanstaltens beslut annars får anföras. Den sista pensionsanstalten skall också ha möjlighet att ge en ny, rättad beslutssammanställning. Innan besvär avgörs av besvärinstansen eller som självrättelse i den sista pensionsanstalten skall den sista pensionsanstalten begära utlåtande om besvärsskriften hos de pensionsanstalter inom övriga pensionssystem som ombesörjer det pensionsskydd som besvärsskriften gäller. Utlåtande behöver dock inte begäras om överklagandet gäller enbart en bedömning av den ändringssökandens arbetsförmåga, förutom i de fall då avgörandet omfattas av arbetspensionsanstaltens inbördes förhandlingsplikt. I det sistnämnda fallet skall den sista pensionsanstalten förhandla med pensionsanstalten inom den privata sektorn, och om den sista pensionsanstalten och pensionsanstalten inom den privata sektorn är av olika åsikt, skall besvärsskriften liksom för närvarande behandlas i respektive besvärinstans för pensionssystemen inom den privata och den offentliga sektorn.

Enligt förslaget skall den sista pensionsanstalten sköta utbetalningen av de pensioner som ingår i beslutssammanställningen samt pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna. Till dessa uppgifter hör indexjustering av de pensioner som ingår i beslutssammanställningen, innehållning av förskottsskatt på det totala pensionsbeloppet samt övriga åtgärder i anslutning till verkställigheten av de pensioner som pensionsanstalten skall betala samt beslutssammanställningen.

Pensionsskyddscentralen skall ha rätt att få uppbära de kostnader jämte ränta som den sista pensionsanstalten vållas genom att den betalar ut pensioner enligt andra pensionssystem och gottgöra den sista pensionsanstalten

senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret. Förfarandet skall regleras närmare i ett avtal mellan pensionsskyddscentralen, den kommunala pensionsanstalten och statskontoret.

Den föreslagna principen om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i sådana fall där pensionssökanden fram till pensionsfallet parallellt har omfattats av två eller flera pensionssystem. I sådana fall skall varje pensionssystem fortfarande ge ett eget pensionsbeslut och sköta utbetalningen av pensionen samt övriga uppgifter i anslutning till denna. Dessutom finns i synnerhet inom den offentliga sektorn särskilda pensionsarrangemang, t.ex. sådana som gäller militära pensioner, som inte kommer att omfattas av principen om sista pensionsanstalt. För jordbruksföretagare finns på motsvarande sätt särskilda pensionsarrangemang, bl.a. systemet med avträdelsestöd för jordbruksföretagare, vilka likaså inte kommer att omfattas av principen om sista pensionsanstalt. Även i dessa fall skall pensionsanstalterna kunna komma överens om tillämpningen av principen om sista pensionsanstalt. De fall där principen om sista pensionsanstalt inte tillämpas skall regleras närmare genom förordningar av statsrådet. I oklara fall skall pensionsskyddscentralen avgöra vilken pensionsanstalt som är behörig att handlägga pensionsansökan.

I övergångsskedet för ändringarna i pensionslagstiftningen förekommer det ännu skillnader mellan de olika arbetspensionssystemen, bl.a. när det gäller pensionsåldern för ålderspension. I statens och kommunens pensionssystem tillämpas i vissa fall åtminstone fram till 2020 pensionsåldrar som understiger 65 år. Den privata sektorns arbetspensionssystem för anordnande av minimipensionskydd har däremot ingen sådan lägre pensionsålder för ålderspension. För en arbetstagare som har intjänat pensionsskydd inom olika arbetspensionssystem kan rätten till ålderspension därför börja vid olika tidpunkter. Vill arbetstagaren dock i detta fall få hela sin intjänade arbetspension samtidigt, har han eller hon rätt att få ut sin arbetspension från den privata sektorn i form av förtida ålderspension. Att principen om sista pensionsanstalt införs medför ingen ändring på denna punkt.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Även efter att de föreslagna ändringarna har genomförts skall varje pensionssystem som hör till arrangemanget med sista pensionsanstalt självt betala sina pensions- och förvaltningskostnader. För att detta skall kunna genomföras i fråga om pensionskostnaderna behövs en utredning som avses ovan.

Införandet av principen om sista pensionsanstalt medför ändringar i många ADB-tillämpningar, bl.a. sådana som används vid handläggning av pensionsansökningar och utbetalning av pensioner, vilket medför kostnader av engångsnatur. En del av dessa kostnader uppkommer av andra orsaker senare även om principen om sista pensionsanstalt inte utvidgas. Engångskostnaderna uppskattas till ca 65 milj. mk. De kommer att uppkomma under några års tid, under det verkställighetsskede som infaller före år 2004. Merkostnaderna fördelar sig ungefär lika mellan den privata och offentliga sektorn. Statens andel är ca 25 milj. mk och det kommunala pensionssystemets ca 10 milj. mk. Om amorteringstiden beräknas till tio år, utgör merkostnaderna ca 0,4 % av arbetspensionssystemets samtliga förvaltningsutgifter.

För att pensionssökandena skall få behövlig service av den sista pensionsanstalten, behövs utbildning mellan systemen, i synnerhet i samband med att det nya förfarandet införs och under de första åren därefter. Detta medför temporärt merkostnader, men bidrar samtidigt till att förbättra servicen för de försäkrade, vilket också annars behövs.

Inbesparingar uppkommer genom att den flerdubbla behandlingen av ansökningar, de överlappande kostnaderna för utbetalning av pension och bl.a. den överlappande tillsynen kan minskas. Lagändringen minskar också bl.a. den datatrafik inom skattemyndigheterna och bankerna som sköts med automatisk databehandling.

De största direkta inbesparingarna uppkommer genom att det överlappande arbete som hittills har utförts i samband med pensionsbesluten nu kan minskas. Särskilt gäller

detta invalidpensionerna. En undersökning som utgår från de pensioner som påbörjats visar att om de föreslagna ändringarna genomförs minskar antalet ansökningar som gäller samma pensionsfall med uppskattningsvis 18 000 ansökningar per år. Om utbetalningskostnader, återkrav, indragna pensioner och andra därmed jämförbara omständigheter beaktas, kommer arbetspensionsanstalterna under det femte året efter genomförandet att spara sammanlagt ca 10 milj. mk. Kostnaderna för de investeringar i system för automatisk databehandling som till en början är nödvändiga blir med dessa inbesparingar täckta inom ca tio år.

I begynnelseskedet gagnar inbesparingarna i första hand de privata arbetspensionsanstalterna. Inom den offentliga sektorn visar sig inbesparingarna senare, eftersom man inom den offentliga sektorn ännu under många år kommer att ha pensioner där pensionsåldern för ålderspension understiger den allmänna pensionsåldern. Detta innebär att pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn till den pension som betalas enligt ett tidigare pensionsbeslut får lov att foga den del av ålderspensionen inom den privata sektorn för vilken pensionsåldern eventuellt är 65 år. Lagförslaget medför även inbesparingar för besvärssystemen, eftersom ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning skall behandlas bara av en enda pensionsnämnd. Det uppskattas att besvärinstansernas handläggningskostnader minskar med sammanlagt 2 milj. mk per år.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Principen om sista pensionsanstalt skall enligt förslaget införas med hjälp av arbetspensionssystemets nuvarande organisation. Efter införandet kommer det föreslagna arrangemanget att minska behovet av arbetskraft i pensionsanstalterna med uppskattningsvis 10—12 årsverken. Den arbetsinsats som frigörs kan användas för att sköta det ökade antalet internationella pensionsärenden samt för att tillgodose det ökade behov av kundservice i pensionsanstalterna som de stora åldersklasserna föranleder. Inom besvärssystemen kommer arbetsin-

satsen att minska med sammanlagt några årsverken. Den arbetskraft som friställs kan användas till att förkorta handläggningstiderna för andra besvärärenden.

4. Beredningen av propositionen

Frågan om hur principen om sista pensionsanstalt skulle kunna genomföras har alltsedan förra hälften av 1970-talet utretts i flera arbetsgrupper och kommittéer. Sådana kommittéer har varit bl.a. kommittén för rättsskydd inom social- och hälsovårdsförvaltningen och kommissionen för frågor om invaliditetsbedömning (kommittébetänkandena 1979:59 och 1982:2). Slutsatserna om hur principen skall genomföras har varierat, men den gemensamma linjen har dock alltid varit en strävan att genomföra principen om sista pensionsanstalt.

Den senaste kommissionen som social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt för att utreda frågan, kommissionen för undersökning av förvärvspensionssystemets utveckling, föreslog i sitt betänkande (1988:45) av den 31 oktober 1988 att principen om sista pensionsanstalt inom hela förvärvspensionssystemet skulle genomföras i begränsad form så, att varje pensionssystem skulle sköta utbetalningen av sin egen del, om inte pensionsanstalterna sinsemellan kommer överens om något annat.

Pensionsskyddscentralens styrelse tillsatte den 2 mars 1989 en arbetsgrupp för att utreda huruvida och på vilket sätt principen om sista pensionsanstalt kunde genomföras inom hela förvärvspensionssystemet, även i fråga om utbetalningen av pensionen. I arbetsgruppen ingick även representanter för Statskontoret och den kommunala pensionsanstalten. Arbetsgruppen gav den 27 november 1990 en mellanrapport till social- och hälsovårdsministeriet och avlät sin promemoria den 28 mars 1991.

Arbetsgruppen ansåg det vara ändamålsenligt att principen om sista pensionsanstalt genomförs samtidigt beträffande utbetalningen av pensionen och pensionsbeslutet. En tillräckligt lång tid bör reserveras för skapandet av nya system för automatisk databehandling. Arbetsgruppen föreslog att principen införs genom ett allmänt avtal mellan den kommu-

nala pensionsanstalten, Statskontoret och, för den privata sektorns del, pensionsskyddscentralen. Kyrkostyrelsen, Folkpensionsanstalten och Finlands Bank skulle beträffande sina funktionärers pensioner beredas tillfälle att ansluta sig till avtalet. Arbetsgruppen ansåg att för den privata sektorns del kan utredningen av pensionskostnaderna skötas centraliserat via pensionsskyddscentralen, medan den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret direkt utreder sitt inbördes ansvar för pensionskostnaderna.

Statskontoret, Kommunernas pensionsförsäkring, Arbetspensionsanstaltens förbund och pensionsskyddscentralen tillsatte den 15 september 1993 en arbetsgrupp för att bereda den lagstiftning och de övriga bestämmelser som behövs för införandet av principen om sista pensionsanstalt, en plan för datakommunikationen samt ett förslag till hur par-

terna i arrangemanget skall reda ut sitt inbördes ansvar för pensionskostnaderna.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Den utgår från de förslag som lagts fram av kommissionen för undersökning av förvärvspensionssystemets utveckling, den arbetsgrupp som tillsatts av styrelsen för Pensionskyddscentralen och av den sistnämnda arbetsgruppen. I beredningen har förutom social- och hälsovårdsministeriet deltagit finansministeriet, inrikesministeriet, pensionskyddscentralen, Kommunernas pensionsförsäkring, Statskontoret, Sjömanspensionskassan, vars styrelse har godkänt de föreslagna ändringarna i SjPL, samt Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Servicearbetsgivarna rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC och AKAVA.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagsförslagen

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

4 §. I 3 mom. bestäms om rätten till invalidpension. Det föreslås att lagrummet kompletteras med en utlösningsmekanism gällande rätten till invalidpension. En arbetstagare skall ha rätt till invalidpension när han eller hon efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av lagen om pension för arbetstagare upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats invalidpension enligt lagen om statens pensioner (280/1966) eller enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964). Denna rätt uppkommer dock inte automatiskt om invalidpension enligt lagen om statens pensioner eller enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare har beviljats med stöd av en särskild definition av yrkesinvaliditet inom pensionssystem enligt de nämnda lagarna och pensionerna enligt fribrev inom pen-

sionssystemen för den privata sektorn överstiger 3 766,69 mk i månaden på nivån för APL-index år 2001. Rätten till invalidpension avgörs då i enlighet med 10 d § 5 mom.

4 b §. I 4 mom. bestäms om det belopp som i ett för allt skall betalas till efterlevande make när rätten till efterlevandepension upphör därför att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap. Det föreslås att lagrummet kompletteras med en bestämmelse om att ifall pensionen utbetalas av en pensionsanstalt som enligt det föreslagna 10 b § 2 mom. är den sista pensionsanstalten, skall grunden för engångsbeloppet av efterlevandepensionen vara det belopp som den sista pensionsanstalten totalt utbetalar i pension. Om efterlevandepensionen börjar löpa på nytt, skall den sista pensionsanstalten återkräva engångsbeloppet även till den del som detta gäller pension enligt andra pensionssystem fribrev.

4 e §. I paragrafen bestäms om individuell förtidspension. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen, varvid det nuvarande 2 mom. tas in i stället för det upphävda

3 mom. I det nya 2 mom. ingår en utlösningmekanism för individuell förtidspension. En arbetstagare skall ha rätt att få individuell förtidspension när han eller hon efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av lagen om pension för arbetstagare upphört för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats individuell förtidspension enligt lagen om statens pensioner eller lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Denna rätt till individuell förtidspension uppkommer dock inte automatiskt om pensionerna enligt fribrev inom pensionssystemen för den privata sektorn överstiger 3 766,69 mk i månaden på nivån för APL-index år 2001. Rätten till individuell förtidspension avgörs då i enlighet med 10 d § 5 mom.

10 b §. I paragrafen intas en del av bestämmelserna i 11 § förordningen om pension för arbetstagare (183/1962). Ordalydelsen ändras. Bestämmelserna gäller pensionsansökan, och de motsvarar i sak de aktuella bestämmelserna i förordningen. Samtidigt föreslås att 11 § i förordningen upphävs i lagens ikraftträdelsebestämmelse. Avsikten är att närmare bestämmelser om ansökan om pension skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

Den gällande bestämmelsen i paragrafen överförs i ändrad form till 10 d § 1 mom.

10 d §. I 1 mom. föreslås bestämmelser om principen om sista pensionsanstalt, vilken redan i dag tillämpas mellan pensionsanstalterna inom den privata sektorn. Om en arbetstagare eller företagare har varit försäkrad i flera pensionsanstalter inom arbetspensionssystemet för den privata sektorn, skall en av dessa pensionsanstalter avgöra pensionsansökan också för de andra arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn samt sköta utbetalningen av pensionen och andra uppgifter i anslutning till pensionen.

I den gällande lagen om pension för arbetstagare finns inte några bestämmelser om hur den avgörande pensionsanstalten bestäms. Till denna del hänvisas till bestämmelserna i förordningen om pension för arbetstagare (12 och 12 a—12 d §), där det anges hur den avgörande pensionsanstalten bestäms. Det föreslås att en del av dessa bestämmelser i förordningen tas in i 1 mom.

Innehållet i bestämmelserna förändras inte i sak. För att göra skillnad mellan den sista pensionsanstalt som avses i 2 mom., föreslås att en pensionsanstalt enligt 1 mom. skall kallas *pensionsanstalt inom den privata sektorn*.

I 2—7 mom. finns i fråga om arbetspensionsanstalter inom den privata sektorn bestämmelser om principen om sista pensionsanstalt, om den sista pensionsanstalten och dess uppgifter när en person förutom inom den privata sektorn också har varit anställd hos kommunen eller staten. Bestämmelserna skall tillämpas utöver bestämmelserna i 1 mom. Enligt bestämmelserna skall alla arbetspensionsanstalter inom den privata sektorn samt den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret omfattas av systemet med sista pensionsanstalt. Dessutom föreskrivs om hur den sista pensionsanstalten bestäms och vilka uppgifter den skall sköta.

Av de pensionsanstalter som omfattas av principen om sista pensionsanstalt skall såsom sista pensionsanstalt enligt paragrafen betraktas den pensionsanstalt hos vilken vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast för arbetstagaren hade ordnats ett minimipensionsskydd enligt arbetspensionssystemet för den privata sektorn eller ett pensionsskydd enligt pensionssystemet för den kommunala eller statliga sektorn.

Enligt gällande bestämmelser berättigar den förvärvsverksamhet som pensionssökanden i tidsperspektiv senast har ägnat sig åt dock inte alltid till pension på grundval av sådan förvärvsverksamhet, och i vissa fall hänförs den återstående tiden till en annan pension än den som sökanden har intjänat genom den förvärvsverksamhet som han eller hon senast har ägnat sig åt. I dessa fall skall såsom sista pensionsanstalt betraktas den pensionsanstalt som ombesörjer det pensionsskydd till vilket den återstående tiden fogas.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om när en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn skall betraktas såsom en sådan sista pensionsanstalt som avses i lagrummet och vilka uppgifter den i så fall skall sköta. Om den pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 1 mom. också är sista pensionsanstalt, skall den enligt lagrummet ge pensionssökanden eller pensionstagaren en beslutssam-

manställning som även upptar samtliga pensionsbeslut av de övriga pensionsanstalter som omfattas av arrangemanget, dvs. även den kommunala pensionsanstaltens och Statskontorets beslut. Den sista pensionsanstalten skall ge en beslutssammanställning även när pensionsanstalterna förkastar pensionsansökan. En beslutssammanställning skall även ges över pensionsanstaltens återkravsbeslut. Närmare bestämmelser om detta föreslås i det 4 mom. som föreslås fogat till 17 b §.

Varje pensionssystem som omfattas av principen om sista pensionsanstalt skall för sin del utreda om sökanden har sådana arbets- eller tjänsteförhållanden eller sådan verksamhet som företagare som omfattas av pensionssystemet, om dessa berättigar till pension samt vilket det icke samordnade beloppet av den på detta sätt intjänade pensionen är. Därefter skall pensionsanstalten inom varje pensionssystem tillstålla den sista pensionsanstalten sitt beslut om det icke samordnade beloppet av den pension som sökanden har intjänat eller sitt beslut om att sökanden inte har haft anställning enligt det aktuella pensionssystemet. I fråga om pensioner enligt tilläggsskyddet inom pensionssystemet för den offentliga sektorn och även i vissa andra fall skall pensionsanstalten dessutom i sitt beslut uppge det samordnade pensionsbeloppet.

Den sista pensionsanstalten skall ge sökanden en beslutssammanställning i vilken även de övriga pensionsanstaltens beslut ingår. I beslutssammanställningen skall sökanden underrättas om vilka arbets- och tjänsteförhållanden samt vilken verksamhet som företagare som omfattas av olika pensionslagar, vilka pensioner som har intjänats genom dessa anställningsförhållanden eller denna verksamhet samt vilket det samordnade totala pensionsbeloppet är.

Den sista pensionsanstalten skall också avgöra rätten till invalidpension och individuell förtidspension såväl i fråga om det pensionskydd som pensionsanstalten själv sköter som i fråga om de fribrevspensioner som omfattas av arrangemanget. Den sista pensionsanstaltens beslut skall kallas beslutssammanställning även när den sista pensionsanstalten förkastar en ansökan om invalidpension eller

individuell förtidspension.

Enligt 2 mom. skall den sista pensionsanstalten även sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammanställningen samt pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till dessa pensioner, också till den del som sökanden har omfattats av det kommunala eller statliga pensionssystemet.

Den sista pensionsanstalten skall bl.a. verkställa förskottsinnehållning av skatt på det totala pensionsbeloppet och indexjustera pensionen. Om pensionen skall utbetalas till någon annan än pensionstagaren, t.ex. till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa, skall den sista pensionsanstalten till dessa betala det belopp av den totala pensionen som de skall erhålla.

Om pensionstagaren beviljas en förmån som skall samordnas med hans eller hennes pension, skall den sista pensionsanstalten ge en ny beslutssammanställning. En ny beslutssammanställning skall också ges när en pension upphör eller utbetalningen av den avbryts. Den sista pensionsanstalten skall likaså svara för besvärskostnaderna för den som saken gäller.

I 3 mom. föreslås bestämmelser motsvarande 2 mom. om när den kommunala pensionsanstalten eller Statskontoret skall vara sådan sista pensionsanstalt som avses i lagrummet, en hänvisning till de uppgifter enligt 2 mom. som dessa i egenskap av sista pensionsanstalt kan utföra för pensionsanstalterna inom den privata sektorn. När den kommunala pensionsanstalten eller Statskontoret är sista pensionsanstalt, avviker deras beslutanderätt i ärenden som gäller rätten till invalidpension och individuell förtidspension något från beslutanderätten för den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn. Bestämmelser om detta föreslås i 5 mom.

I 4 mom. föreslås bli bestämt att om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst beaktas på någon annan grund än arbetstagarens senaste arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet när pensionens belopp räknas ut, är den sista pensionsanstalten den pensionsanstalt där pensionskyddet för den återstående tiden eller motsvarande har ordnats.

I 5 mom. föreslås bli bestämt att när den kommunala pensionsanstalten eller Stats-

kontoret är sista pensionsanstalt skall dessa för erhållande av ett enhetligt avgörande förhandla med pensionsanstalterna inom den privata sektorn, om dessa avgör ärendet med stöd av definitionen av yrkesinvaliditet enligt det kommunala eller statliga pensionssystemet eller med stöd av bestämmelser om rätten till individuell förtidspension och pensionsbeloppet av fribrev inom den privata sektorn är tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Om pensionsbeloppet av fribreven är högst det belopp som avses ovan eller den sista pensionsanstaltens beslut om beviljande baserar sig på den s.k. allmänna definitionen av invaliditet, utlöses pensionerna av fribrev från den privata sektorn automatiskt. I det sistnämnda fallet tillämpar den sista pensionsanstalten inom den offentliga sektorn samma definition av invaliditet som den som ingår i lagen om pension för arbetstagare.

Om sökanden redan får pension skall enligt 6 mom. den pensionsanstalt som beviljat och betalar pensionen vara sista pensionsanstalt också om sökanden beviljas ny pension. Den anstalt som betalar pensionen skall dock inte betraktas som sista pensionsanstalt i fråga om en ny anställning när sökanden beviljas pension i fråga om vilken återstående tid beaktas när pensionen beräknas. Således skall t.ex. en pensionsanstalt för jordbruksföretagare i egenskap av utbetalare av särskild pension såsom sista pensionsanstalt handlägga, bevilja och betala fribrev från den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret, men inte pension som betalas heffektivt.

Om pensionstagaren har rätt till återstående tid eller motsvarande förtjänst från flera olika pensionssystem på grundval av parallella arbets- och tjänsteförhållanden eller verksamhet som företagare skall enligt 7 mom. principen om sista pensionsanstalt inte tillämpas, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Enligt 8 mom. skall närmare bestämmelser om det som föreskrivs i paragrafen utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordningen preciseras vilken av pensionsanstalterna enligt pensionssystemet inom den privata sektorn som är sådan pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i para-

grafen samt vilken av pensionsanstalterna inom systemet med sista pensionsanstalt som är sista pensionsanstalt och när principen om sista pensionsanstalt inte skall tillämpas.

I 9 mom. föreslås bli bestämt om pensions-skyddscentralen skall ha rätt att i oklara fall avgöra vilken pensionsanstalt som är behörig sista pensionsanstalt för att behandla ansökan. Pensionsskyddscentralen skall också avgöra om bestämmelserna om sista pensionsanstalt skall tillämpas. Separat besvär-rätt skall inte föreligga i fråga om beslut som pensionsskyddscentralen meddelat med stöd av bestämmelsen. Eventuella frågor om vilken pensionsanstalt som är behörig avgörs i samband med pensionsbesvär.

I ikraftträdelsebestämmelsen upphävs 12 och 12 a—12 d § förordningen om pension för arbetstagare, eftersom största delen av bestämmelserna i dem blir onödiga till följd av de bestämmelser som föreslås i denna paragraf. Avsikten är dock att närmare bestämmelser om pensionsanstaltens befogenheter och uppgifter enligt denna paragraf skall utfärdas genom förordning av statsrådet enligt vad som föreslås bli bestämt i 8 mom.

Principen om sista pensionsanstalt skall på motsvarande sätt föreskrivas för det kommunala och det statliga pensionssystemet i bestämmelser om dessa pensionssystem.

12 d §. Paragrafen är ny. I 1 mom. föreslås bli bestämt om pensionsskyddscentralens rätt att hos den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret med ränta uppbära de pensionskostnader som en pensionsanstalt inom den privata sektorn åsamkats då den i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat pensioner för den kommunala pensionsanstaltens eller Statskontorets räkning. Pensionsskyddscentralen skall gottgöra pensionsanstalten inom den privata sektorn med det belopp den uppburit hos pensionsanstalten inom den offentliga sektorn. Förfarande skall regleras närmare i ett avtal mellan Pensionsskyddscentralen, den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret.

I 2 mom. föreslås att den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret på motsvarande sätt som enligt 1 mom. skall få ersättning för de pensioner som dessa i egenskap av sista pensionsanstalt har betalt för en pensionsanstalt inom den privata sektorn. Även

detta förfarande skall regleras närmare i det avtal som avses ovan.

17 b §. I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. om återkrav av förmåner som en pensionsanstalt inom den privata sektorn utan grund har betalt i egenskap av sista pensionsanstalt samt om kvittning av dessa förmåner mot framtida pensionsrater.

Pensionsanstalterna skall fortfarande ha rätt att enligt prövning avstå från återkrav till den del som det är fråga om förmåner som pensionsanstalten i fråga ombesörjer. Den sista pensionsanstalten skall ge en beslutssammanställning över pensionsanstalternas återkravsbeslut och återkräva det belopp som enligt beslutssammanställningen skall återbetalas.

Den sista pensionsanstalten skall också kunna återkräva beloppet genom kvittning enligt 3 mom. Såsom den pensionsrat som avses i 3 mom. skall dock i sådana fall betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsrater som den sista pensionsanstalten skall betala. Den sista pensionsanstalten skall ha rätt att återkräva en förmån som den utan grund har betalt genom att kvitta förmånen mot det sammanlagda beloppet av pensionsrater som skall betalas, oberoende av vilken pension det överbetalda belopp som föranleder återkravet har utgjort en del av. Det maximibelopp som får kvittas, dvs. en sjättedel av pensionen, skall räknas på pensionsraternas sammanlagda belopp.

Motsvarande bestämmelser om återkrav föreslås också i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt i lagen om statens pensioner.

19 b §. Det föreslås att ett nytt 8 mom. fogas till paragrafen. I 5 – 7 mom. finns bestämmelser om utbetalning av pension i ett för allt. Vad som i 5 – 7 mom. bestäms om pensionens engångsbelopp skall enligt 8 mom. tillämpas även på det månatliga sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning.

19 d §. I paragrafen bestäms om den förhöjning som pensionsanstalten skall betala om utbetalningen av en pension eller annan förmån fördröjs. Ett nytt 5 mom. föreslås fogat till paragrafen, varvid det nuvarande 5 mom. utan ändringar blir 6 mom. Enligt det

föreslagna 5 mom. skall bestämmelserna om dröjsmålsförhöjning tillämpas också vid fördröjd utbetalning av förmåner som enligt 10 d § 2 mom. betalas av den sista pensionsanstalten. Den sista pensionsanstalten skall betala förhöjningen enligt pensionens totala belopp, alltså även för de pensioner som utbetalas enligt det kommunala eller statliga pensionssystemet, och oberoende av vilken pensionsanstalts åtgärder som dröjsmålet har berott på.

21 §. I paragrafen ingår bestämmelser om besvärinstanser, besvärstid och delfående av beslut. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., som hänvisar till de gällande eller föreslagna bestämmelser i denna lag som skall tillämpas vid sökande av ändring i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn givit i egenskap av sista pensionsanstalt. Om beslutssammanställningen har givits av den kommunala pensionsanstalten eller Statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt, skall ändring på motsvarande sätt sökas och besvärshandling behandlas såsom föreskrivs i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller i lagen om statens pensioner.

Enligt det föreslagna 5 mom. skall ändring i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn har givit i egenskap av sista pensionsanstalt sökas hos samma besvärinstanser som behandlar besvär över anstaltens övriga pensionsbeslut. Följaktligen skall t.ex. den pensionsnämnd som avses i lagen om pension för arbetstagare behandla besvär över en beslutssammanställning även till den del som sammanställningen gäller förmåner som beviljas enligt pensionssystemet för den offentliga sektorn. Även besvärstiderna och tiden för delgivning av beslutssammanställningen skall vara desamma som för övriga beslut av pensionsanstalten inom den privata sektorn.

21 a §. I paragrafen finns bestämmelser om hur pensionsanstalten kan rätta sitt beslut och hur besvärshandling skall behandlas. Det föreslås att nya 5—8 mom. skall fogas till paragrafen med bestämmelser om hur en pensionsanstalt inom den privata sektorn som i egenskap av sista pensionsanstalt givit en beslutssammanställning kan rätta den och hur besvärshandling skall behandlas, hur en laga-

kraftvunnen beslutssammanställning skall undanröjas samt hur sak-, skriv- eller räknefel i beslutssammanställningen skall rättas.

Enligt 5 mom. skall besvärsskriften tillställas den sista pensionsanstalt inom den privata sektorn som har givit beslutssammanställningen. Den sista pensionsanstalten skall med anledning av besvärsskriften begära utlåtande av andra pensionsanstalter som sköter den förmån som överklagandet gäller. Eftersom den sista pensionsanstalten i regel ensam skall avgöra rätten till invalidpension eller individuell förtidspension även för de övriga pensionsanstalternas del, skall den sista pensionsanstalten inte behöva begära utlåtande av de övriga pensionsanstalterna i sådana fall då besvärsskriften gäller en dylik pensionsrätt.

Om den sista pensionsanstalten och samtliga de pensionsanstalter som har givit utlåtande med anledning av besvärsskriften godkänner ändringssökandens yrkanden till den del som dessa gäller deras beslut, skall den sista pensionsanstalten enligt 6 mom. ge en ny, rättad beslutssammanställning. Den sista pensionsanstalten kan också själv direkt rätta en beslutssammanställning som gäller rätten till invalidpension eller individuell förtidspension.

Om ändringssökandens yrkanden inte kan godkännas till alla delar och någon ny, rättad beslutssammanställning följaktligen inte kan ges, skall den sista pensionsanstalten tillställa besvärshöjningen inom den privata sektorn besvärsskriften och de utlåtanden som har givits med anledning av den. Enligt 7 mom. skall den sista pensionsanstalten även när den inte rättar en beslutssammanställning som gäller rätten till invalidpension tillställa besvärshöjningen inom den privata sektorn besvärsskriften och sitt utlåtande med anledning av den.

Enligt 8 mom. skall besvärshöjningen behandlas endast av besvärshöjningar inom pensionssystemet för den sista pensionsanstalten på samma sätt som ett besvärshöjning som gäller något annat överklagbart beslut av pensionsanstalten. Sak-, skriv- och räknefel i beslutssammanställningen skall rättas i enlighet med 21 e §.

Det föreslås att bestämmelser som motsvarar bestämmelserna i paragrafen skall tas in även

i lagen om statens pensioner och i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. De avviker dock från bestämmelserna ovan i fråga om de angelägenheter som avses i 10 d § 5 mom. Detta motiveras närmare i detaljmotiveringen till lagarna i fråga.

21 b §. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen i stället för det tidigare upphävda 3 mom. Enligt den nya bestämmelsen skall den beslutssammanställning som den sista pensionsanstalten ger få verkställas på samma sätt som pensionsanstaltens pensionsbeslut.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

2 a §. Paragrafen motsvarar gällande 10 b § lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att paragrafen skall upphävas och ersättas med den hänvisning till 10 d § lagen om pension för arbetstagare som föreslås fogad till 13 a §.

13 a §. Det föreslås att till paragrafen skall fogas ovan nämnda hänvisning till lagen om pension för arbetstagare. Avsikten är att även de övriga ändringar som föreslås i lagen om pension för arbetstagare också skall gälla lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden. Därför föreslås att även övriga behövliga hänvisningar till lagen om pension för arbetstagare skall tas in i 13 a §.

1.3. Lagen om pension för lantbruksföretagare

16 a §. Paragrafen motsvarar gällande 10 b § lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att paragrafen skall upphävas och ersättas med den hänvisning till 10 d § lagen om pension för arbetstagare som föreslås fogad till 19 § 1 mom.

19 §. Avsikten är att de ändringar som föreslås i lagen om pension för arbetstagare med stöd av hänvisningsbestämmelser också skall gälla lagen om pension för lantbruksföretagare. Därför föreslås att behövliga hänvisningar till lagen om pension för arbetstagare skall tas in i 19 § 1 mom.

1.4. Lagen om pension för företagare

2 a §. Paragrafen motsvarar gällande 10 b § lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att paragrafen skall upphävas och ersättas med den hänvisning till 10 d § lagen om pension för arbetstagare som föreslås fogad till 17 § 1 mom.

17 §. Avsikten är att de ändringar som föreslås i lagen om pension för arbetstagare med stöd av hänvisningsbestämmelser också skall gälla lagen om pension för företagare. Därför föreslås att behövliga hänvisningar till lagen om pension för arbetstagare skall tas in i 17 § 1 mom.

1.5. Lagen om sjömanspensioner

2 §. Det föreslås att 2 mom. ändras och att nya 3—10 mom. tas in i paragrafen med bestämmelser om den princip om sista pensionsanstalt som redan i dag tillämpas mellan pensionsanstalterna inom den privata sektorn samt, som ett nytt arrangemang, principen om sista pensionsanstalt mellan det kommunala och det statliga pensionssystemet. Bestämmelsen motsvarar den föreslagna 10 d § lagen om pension för arbetstagare. Samtidigt preciseras ordalydelsen i paragrafens 1 mom.

3 c §. I lagen föreslås en ny 3 c §, som motsvarar den föreslagna 12 d § lagen om pension för arbetstagare. I 1 mom. föreslås bli bestämt om pensionsskyddscentralens rätt att hos den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret med ränta uppbära de pensionskostnader som Sjömanspensionskassan åsamkats då den i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat pensioner för den kommunala pensionsanstaltens eller Statskontorets räkning. Pensionsskyddscentralen skall gottgöra Sjömanspensionskassan med det belopp den uppburit hos pensionsanstalten inom den offentliga sektorn. Förfarandet skall regleras närmare i ett avtal mellan pensionsskyddscentralen, den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret.

I 2 mom. föreslås bli bestämt att den kommunala pensionsanstalten eller Statskontoret på motsvarande sätt som enligt 1 mom. skall få ersättning för de pensioner som dessa i egenskap av sista pensionsanstalt har betalt för Sjömanspensionskassans. Även detta förfarande skall regleras närmare i det avtal som avses ovan.

17 §. I 2 mom. ingår en s.k. utlösningsmekanism, enligt vilken det för erhållande av invaliditetspension och individuell förtidspension är tillräckligt om pensionssökanden har fått invalidpension eller individuell förtidspension på grundval av senare tjänste- eller arbetsförhållande eller verksamhet som företagare, dvs. anställning som fortgått senare än anställningen enligt lagen om sjömanspensioner. Det föreslås att bestämmelsen om utlösningsmekanismen ändras så att den motsvarar de föreslagna bestämmelserna om utlösningsmekanismen i 4 § 3 mom. och 4 e § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. I samtliga pensionslagar för den privata sektorn föreskrivs då på samma sätt om utlösningsmekanismen.

26 §. I paragrafen bestäms om hur pension skall sökas, och det föreslås att den ändras så att den motsvarar den föreslagna 10 b § lagen om pension för arbetstagare. Avsikten är att närmare bestämmelser om pensionsansökan skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det föreslås att gällande 2 mom., där det bestäms om när invaliditetspension utgår, flyttas till 28 § 1 mom.

27 b §. Paragrafen är ny. Det föreslås att gällande 28 § 2 mom. med ändrad ordalydelse flyttas till paragrafen. Gällande 28 § gäller i sin helhet frågan om när pension utgår och hur den betalas, med undantag av 2 mom., som gäller frågan om när pension upphör och indras.

28 §. Det föreslås att gällande 26 § 2 mom., som gäller frågan om när invaliditetspension utgår, tas in som 1 mom., varvid gällande 1 mom. med ändrad ordalydelse blir 2 mom. Hänvisningsbestämmelserna i 4 mom. ändras.

28 a §. I 3 mom. finns bestämmelser om den ersättning i ett för allt som skall betalas till en efterlevande make vars efterlevandepension upphör därför att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap. Det föreslås att en ny bestämmelse fogas till paragrafen, vilken motsvarar den föreslagna 4 b § lagen om pension för arbetstagare. När Sjömanspensionskassan betalar pensioner i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 2 § 3 mom., skall grunden för engångsbeloppet vara det belopp som Sjömanspensionskassan i egen-

skap av sista pensionsanstalt totalt utbetalar i pension. Om efterlevandepensionen börjar löpa på nytt, skall Sjömanspensionskassan också återkräva engångsbeloppet även till den del som detta gäller pensioner enligt andra pensionssystemets fribrev.

28 b §. I 5 mom. hänvisas i fråga om engångsbetalning av pension till 19 b § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att hänvisningen ändras på grund av det föreslagna nya 8 mom. i 19 b § lagen om pension för arbetstagare.

33 §. I paragrafen bestäms om återkrav av pension som har betalats utan grund och om kvittning mot framtida pensionsrater. Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen, vilket motsvarar det föreslagna 4 mom. i 17 b § lagen om pension för arbetstagare. Pensionsanstalten i fråga skall ha rätt att pröva eftergift av återkrav i fråga om de förmåner den sköter. I egenskap av sista pensionsanstalt skall Sjömanspensionskassan ge en beslutssammanställning som också upptar den kommunala pensionsanstaltens och Statskontorets återkravsbeslut samt återkräva det belopp som beslutssammanställningen visar.

I egenskap av sista pensionsanstalt skall Sjömanspensionskassan också kunna återkräva beloppet genom kvittning så som föreskrivs i 3 mom. Som den pensionsrat som avses i 3 mom. skall dock i sådana fall betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsrater som Sjömanspensionskassan skall betala. Sjömanspensionskassan skall ha rätt att återkräva en förmån som den utan grund har betalt, genom att kvitta förmånen mot det sammanlagda beloppet av pensionsrater som skall betalas, oberoende av vilken pension det överbetalda belopp som föranleder återkravet har utgjort en del av. Det maximibelopp som får kvittas, dvs. en sjättedel av pensionen, skall räknas på pensionsraternas sammanlagda belopp.

59 §. I paragrafen finns bestämmelser om besvärinstanser, besvärstid och delfående av beslut. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., som motsvarar det föreslagna 21 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare. I momentet hänvisas till de gällande eller föreslagna bestämmelser i denna lag som skall tillämpas när ändring söks i en beslutssam-

manställning som Sjömanspensionskassan givit i egenskap av sista pensionsanstalt samt när besvärshandlingen behandlas. Om beslutssammanställningen har givits av den kommunala pensionsanstalten eller Statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt, skall ändring på motsvarande sätt sökas och besvärshandlingen behandlas såsom föreskrivs i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller i lagen om statens pensioner.

59 a §. I paragrafen bestäms om hur Sjömanspensionskassan kan rätta sina beslut och hur besvärshandlingen skall handläggas. I paragrafen föreslås nya 5—8 mom., som motsvarar de föreslagna 5—8 mom. i 21 a § lagen om pension för arbetstagare. I de nya momenten bestäms om hur Sjömanspensionskassan själv kan rätta en beslutssammanställning som den givit i egenskap av sista pensionsanstalt samt om hur besvärshandlingen skall behandlas och om hur en lagakraftvunnen beslutssammanställning skall undanröjas samt hur sak-, skriv- eller räknefel i beslutssammanställningen skall rättas.

Sjömanspensionskassan skall med anledning av besvär begära utlåtande av den kommunala pensionsanstalten och Statskontoret, om besvärsskriften gäller en förmån som dessa ombesörjer. Om besvärsskriften gäller rätten till invaliditetspension eller individuell förtidspension skall Sjömanspensionskassan dock inte vara skyldig att begära utlåtande av dessa pensionsanstalter. Om Sjömanspensionskassan och samtliga de pensionsanstalter som har givit utlåtande med anledning av besvärsskriften godkänner ändringssökandens yrkanden till den del som dessa gäller deras beslut, skall Sjömanspensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt ge en ny, rättad beslutssammanställning. Sjömanspensionskassan kan i egenskap av sista pensionsanstalt själv direkt rätta en beslutssammanställning som gäller rätten till invaliditetspension eller individuell förtidspension. Ett besvärshandling som gäller en beslutssammanställning som givits av Sjömanspensionskassan skall i sin helhet behandlas av besvärinstanser inom pensionssystemet för den privata sektorn, i pensionsnämnden och i försäkringsdomstolen.

Sak-, skriv- eller räknefel i en beslutssam-

manställning skall rättas i enlighet med 61 a §.

60 a §. I paragrafen bestäms om verkställighet av Sjömanspensionskassans beslut. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen i stället för det tidigare upphävda 3 mom. Det föreslagna momentet motsvarar det föreslagna 3 mom. i 21 b § lagen om pension för arbetstagare. Enligt momentet skall den beslutssammanställning som Sjömanspensionskassan ger i egenskap av sista pensionsanstalt få verkställas på samma sätt som andra pensionsbeslut av Sjömanspensionskassan.

63 a §. I paragrafen bestäms om den förhöjning som skall betalas om utbetalningen av en pension eller annan förmån fördröjs. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. utan ändringar blir 6 mom. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar det föreslagna 5 mom. i 19 d § lagen om pension för arbetstagare. Enligt det nya 5 mom. skall bestämmelserna om dröjsmålsförhöjning tillämpas också vid fördröjd utbetalning av förmåner som Sjömanspensionskassan betalar i egenskap av sista pensionsanstalt. Sjömanspensionskassan skall i egenskap av sista pensionsanstalt betala förhöjningen enligt pensionens totala belopp, alltså även för de pensioner som utbetalas enligt det kommunala eller statliga pensions-systemet och oberoende av vilken pensionsanstalts åtgärder som dröjsmålet har berott på.

1.6. Lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

1 a §. I den nya paragrafen föreslås bestämmelser om hur principen om sista pensionsanstalt skall genomföras mellan pensionssystemen för den privata, den kommunala och statliga sektorn. Bestämmelsen motsvarar de föreslagna 10 d § 2—9 mom. lagen om pension för arbetstagare.

I 1 mom. föreskrivs när den kommunala pensionsanstalten skall vara en sådan sista pensionsanstalt som avses i lagrummet. När den kommunala pensionsanstalten är sista pensionsanstalt, skall den ge pensionssökanden eller pensionstagaren en beslutssammanställning som också upptar pensionsbesluten

enligt pensionslagarna för den privata sektorn samt enligt lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner (774/1968). Den kommunala pensionsanstalten skall då också sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammanställningen samt pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

I 2 mom. föreslås motsvarande bestämmelser som i 1 mom. om när en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller Statskontoret är en sådan sista pensionsanstalt som avses i lagrummet. I den beslutssammanställning som dessa ger i egenskap av sista pensionsanstalt skall de också ta med den kommunala pensionsanstaltens pensionsbeslut samt sköta utbetalningen av den kommunala pensionen samt den kommunala pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen.

Sista pensionsanstalt är i regel den pensionsanstalt där pensionssökanden var försäkrad vid tidpunkten för pensionsfallet eller där han eller hon senast varit försäkrad före tidpunkten för pensionsfallet. I 3 mom. föreslås bli bestämt om ett undantag från huvudregeln. Om den till pension berättigande tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern, dvs. återstående tid, beaktas på någon annan grund än det senaste anställningsförhållandet, skall sista pensionsanstalt vara den pensionsanstalt där pensionsskyddet för anställningsförhållandet har ordnats.

I 4 mom. föreslås bli bestämt att den kommunala pensionsanstalten skall förhandla med pensionsanstalterna inom den privata sektorn, om den avgör en ansökan om invalidpension i enlighet med definitionen av yrkesinvaliditet eller meddelar ett beslut om rätten till individuell förtidspension. Den kommunala pensionsanstalten skall utreda den privata pensionsanstaltens ståndpunkt i fråga om arbetsoförmågan bara i sådana fall där pensionsbeloppet från den privata sektorn är tre gånger det gränsbelopp som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare (3 766,69 mk per månad år 2001). Förhandlingarna syftar till ett enhetligt avgörande. Om pensionsanstalterna dock är av olika åsikt om avgörandet, tillämpas inte bestämmelserna om den sista pensionsanstalten och pensionsanstalterna meddelar separata beslut i ärendet.

Motsvarande förhandlingar behöver däremot inte föras med Statskontoret även om det statliga pensionsbeloppet är tre gånger större än det gränobelopp som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Enligt 9 § 1 d mom. har förmånstagaren rätt till invalidpension om han eller hon efter anställningens upphörande erhållit på senare tjänste- eller arbetsförhållande baserad invalidpension. När den kommunala pensionsanstalten är sista pensionsanstalt, har det kommunala anställningsförhållandet upphört efter anställningen hos staten och rätten till invalidpension bestäms på grundval av det kommunala anställningsförhållandet.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om sådana fall där en persons pensioner enligt olika system börjar vid olika tidpunkter. Den anstalt som först beviljar pension, dvs. den anstalt som redan betalar pension, skall vara sista pensionsanstalt även i fråga om pensioner som börjar senare. Dock gäller att om även återstående tid beaktas i en ny pension, skall bestämmelserna om den sista pensionsanstalten inte tillämpas på den nya pensionen.

I 6 mom. föreslås bli bestämt att om pensionssökanden har rätt till återstående tid på grundval av flera parallella anställningsförhållanden, skall ingen av pensionsanstalterna vara sista pensionsanstalt om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Enligt 7 mom. skall närmare bestämmelser om den sista pensionsanstalten och dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 8 mom. skall pensionsskyddscentralen i oklara fall avgöra vilken pensionsanstalt som är behörig.

6 d §. Det föreslås att lagen kompletteras med en ny 6 d §, som motsvarar den föreslagna 12 d § lagen om pension för arbetstagare. I 1 mom. föreslås bli bestämt om den kommunala pensionsanstaltens rätt att hos övriga pensionsanstalter uppbära de pensionskostnader som den åsamkats då den i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat pensioner för de övriga pensionsanstaltens räkning. Förfarandet skall regleras närmare i ett avtal mellan pensionsskyddscentralen, Statskontoret och den kommunala pensionsanstalten.

I 2 mom. föreslås att en pensionsanstalt inom

den privata sektorn eller Statskontoret på motsvarande sätt enligt 1 mom. skall få ersättning för de pensioner som dessa i egenskap av sista pensionsanstalt har betalt för den kommunala pensionsanstaltens räkning. Även detta förfarande skall regleras närmare i det avtal som avses ovan.

8 §. I paragrafen bestäms om besvärinstanser, besvärstid och delfående av beslut. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., som motsvarar det nya 5 mom. som föreslås fogat till 21 § lagen om pension för arbetstagare. I det föreslagna momentet hänvisas till de gällande eller föreslagna bestämmelser i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare som skall tillämpas när ändring söks och besvär behandlas gällande en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten har givit i egenskap av sista pensionsanstalt. Besvär över beslutssammanställningen skall behandlas i kommunens pensionsnämnd även till den del sammanställningen gäller förmåner enligt pensionsystemet för den privata sektorn eller det statliga pensionssystemet. Om den kommunala pensionsanstaltens beslut ingår i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller Statskontoret har givit i egenskap av sista pensionsanstalt, skall ändring i beslutssammanställningen på motsvarande sätt sökas och besvärshandlingen behandlas så som föreskrivs i lagen om pension för arbetstagare eller i andra pensionslagar för den privata sektorn eller i lagen om statens pensioner.

9 §. I paragrafen finns bestämmelser om självrättelseförfarandet och behandlingen av besvärshandlingen. Det föreslås att nya 5 – 8 mom. fogas till paragrafen. De föreslagna ändringarna motsvarar de ändringar som föreslås i 21 a § lagen om pension för arbetstagare. Ett undantag är behandlingen av besvär över bedömningen av arbetsförmågan i sådana fall då det är fråga om situationer som avses i 1 a § 4 mom.

Besvär över en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten har givit skall enligt 5 mom. tillställas den kommunala pensionsanstalten. Den kommunala pensionsanstalten skall begära utlåtande av pensionsanstalten inom den privata sektorn och av Statskontoret till den del besvärsskriften

gäller pensionsskydd som de sköter. Gäller ärendet enbart bedömning av arbetsförmågan, skall utlåtande begäras bara av pensionsanstalten inom den privata sektorn och bara om det är fråga om ett förhandlingsfall enligt 1 a § 4 mom.

Om samtliga de pensionsanstalter vilka berörs av besvärsskriften godkänner ändringssökandens yrkanden till den del de gäller ifrågavarande pensionsanstalts beslut, skall den kommunala pensionsanstalten enligt 6 mom. ge en ny, rättad beslutssammanställning. Om ändringssökandens yrkanden inte kan godkännas till alla delar, skall den kommunala pensionsanstalten sända besvärsskriften och utlåtandena om den till kommunernas pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen.

I 7 mom. föreslås bestämmelser om besvär över bedömning av arbetsförmågan. Godkänner den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt ändringssökandens yrkanden, skall den kunna ge en ny, rättad beslutssammanställning utan att be om utlåtande av Statskontoret eller pensionsanstalten för den privata sektorn, förutsatt att det inte är fråga om ett förhandlingsfall som avses i 1 a § 4 mom. Om pensionsanstalten inte godkänner ändringssökandens yrkanden, skall den hänskjuta ärendet till kommunernas pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen. Om det är fråga om en situation som avses i 1 a § 4 mom., varvid bedömningen av arbetsförmågan skall diskuteras med pensionsanstalten inom den privata sektorn, skall utlåtande av pensionsanstalten i fråga begäras även i besvärssituationen. Om denna pensionsanstalt inte godkänner ändringssökandens yrkanden, skall behandlingen av besvärsskriften till denna del hänskjutas till besvärinstansen för pensionsanstalterna inom den privata sektorn.

I 8 mom. föreslås bli bestämt att när ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning eller undanröjande eller rättelse av ett beslut behandlas i pensionsanstalten, kommunernas pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen, skall lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

9 a §. I paragrafen finns bestämmelser om

verkställighet av pensionsbeslutet. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen, vilket motsvarar det nya 4 mom. som föreslås fogat till 21 b § lagen om pension för arbetstagare. Enligt momentet skall den beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten ger i egenskap av sista pensionsanstalt få verkställas på samma sätt som andra beslut av den kommunala pensionsanstalten.

11 §. I paragrafen ingår bestämmelser om återkrav av pension som har betalats utan grund och om kvittning mot framtida pensionsrater. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., som motsvarar det nya 4 mom. som föreslås fogat till 17 b § lagen om pension för arbetstagare. I egenskap av sista pensionsanstalt skall den kommunala pensionsanstalten ge en beslutssammanställning som också upptar de övriga pensionsanstalternas återkravsbeslut och återkräva det belopp som beslutssammanställningen visar. Pensionsanstalten i fråga skall dock alltid besluta om återkravet och det belopp som återkrävs.

1.7. Lagen om statens pensioner

3 a §. Det föreslås att en ny 3 a § fogas till lagen. Enligt gällande lagstiftning om statens pensioner verkställs det statliga pensionsskyddet av Statskontoret. Att principen om sista pensionsanstalt införs innebär delvis att beslutsfattandet i pensionsärenden som avses i lagen om statens pensioner samt Statskontorets övriga uppgifter, t.ex. utbetalning av pension, överflyttas till sådana pensionsanstalter som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om pension för företagare, lagen om pension för lantbruksföretagare, lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare och lagen om sjömanspensioner (*pensionslagar för den privata sektorn*) samt till den kommunala pensionsanstalt som bedriver sådan verksamhet som avses i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och på motsvarande sätt att verksamhet som avses i dessa lagar överförs på Statskontoret. Det föreslås att bestämmelser om detta samt om hur den sista pensionsanstalten definieras

skall tas in i 3 a § 1 och 2 mom. I de flesta pensionsfall kommer den sista pensionsanstalten att vara den pensionsanstalt som har ombesörjt det pensionsskydd som förmånstagaren senast har omfattats av. Sökandens tidsmässigt sett senaste förvärvsverksamhet berättigar dock inte alltid till pension på grundval av förvärvsverksamheten, och i vissa fall fogas återstående tid till annan än den pension som intjänats under den senaste förvärvsverksamheten. Sista pensionsanstalt är då den pensionsanstalt som sköter det pensionsskydd till vilket den återstående tiden fogas. Bestämmelser om detta föreslås i 3 mom. I 4 mom. föreslås bestämmelser om situationer där Statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt har tillämpat den allmänna definitionen av invaliditet, som är densamma som enligt pensionslagarna för den privata sektorn. I dylika situationer skall en liknande utlösningsmekanism som den som för närvarande gäller inom den offentliga sektorn på grundval av den pension som Statskontoret beviljat gälla fribrev enligt pensionslagarna för den privata sektorn.

Om Statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt har tillämpat definitionen av yrkesinvaliditet eller om det är fråga om individuell förtidspension, skall Statskontoret före sitt avgörande utreda hur den pensionsanstalt inom den privata sektorn vilken avses i det föreslagna 10 d § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda bedömer arbetstagarens arbetsförmåga i en situation där pensionsbeloppet från pensionsanstalten för den privata sektorn är tre gånger det belopp som anges som gränsvärde i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare (3 766,69 mk per månad år 2001). Syftet med förhandlingarna är att ett gemensamt avgörande skall nås. Om ett enhetligt avgörande inte kan nås, meddelar pensionsanstalten för den privata sektorn ett separat beslut. Eftersom pensionslagarna för den offentliga sektorn inrymmer en s.k. utlösningsmekanism, skall bestämmelserna om den sista pensionsanstalten även i dessa situationer tillämpas i fråga om pensionsanstalterna för den offentliga sektorn.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om sådana fall där en persons pensioner enligt olika system börjar vid olika tidpunkter. Den anstalt

som först beviljar pension, dvs. den anstalt som redan betalar pension, skall vara sista pensionsanstalt även i fråga om pensioner som börjar senare. Dock gäller att om även återstående tid beaktas i en ny pension, skall bestämmelserna om den sista pensionsanstalten inte tillämpas på den nya pensionen.

I 6 mom. föreslås bli bestämt att om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst i pensioner enligt två olika system skall beaktas när pensionsbeloppet räknas ut, skall bestämmelserna om den sista pensionsanstalten inte tillämpas. Pensionsanstalterna skall dock sinsemellan kunna komma överens om att bestämmelserna om den sista pensionsanstalten skall tillämpas även i dessa fall.

Enligt 7 mom. skall närmare bestämmelser om den sista pensionsanstalten utfärdas genom förordning av statsrådet. I 8 mom. föreslås bli bestämt att i oklara fall skall pensionsskyddscentralen avgöra vilken pensionsanstalt som är behörig. Paragrafen motsvarar de föreslagna 10 d § 2—9 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Det föreslås att 6 § förordningen om statens pensioner (611/1966) upphävs som obehövlig. I paragrafen bestäms att pensionerna beviljas och utbetalas av statskontoret.

3 b §. Det föreslås att gällande bestämmelser i 7 § förordningen om statens pensioner (611/1966) med ändrad ordalydelse tas in i paragrafen. De föreslagna bestämmelserna gäller pensionsansökan och motsvarar i sak bestämmelserna i förordningen. Samtidigt föreslås att nämnda 7 § upphävs i ikraftträdelsebestämmelsen. Avsikten är att närmare bestämmelser om ansökan om pension skall utfärdas genom förordning av statsrådet. Förslaget motsvarar de ändringar som föreslås i 10 b § lagen om pension för arbetstagare.

14 §. I paragrafen bestäms om den förhöjning som skall betalas om utbetalningen av en pension fördröjs. Det föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet skall dröjsmålsförhöjning betalas även vid fördröjd utbetalning av samtliga pensioner som statskontoret betalar i egenskap av sista pensionsanstalt. Det föreslagna momentet motsvarar de föreslagna ändringarna i 19 d § lagen om pension för arbetstagare.

15 §. I 5 mom. bestäms om utbetalning av små pensionsbelopp i ett för allt. Det föreslås

att lagrummet ändras så att det också gäller totalbeloppet av de pensioner som Statskontoret betalar i egenskap av sista pensionsanstalt. De föreslagna ändringarna motsvarar det föreslagna nya 8 mom. i 19 b § lagen om pension för arbetstagare.

16 b §. I den nya 16 b § föreslås bestämmelser om hur den sista pensionsanstaltens kostnader skall ersättas av andra pensionssystem. Bestämmelserna motsvarar den föreslagna 12 d § lagen om pension för arbetstagare.

23 §. I paragrafen bestäms om sökande av ändring i Statskontorets beslut i pensionsärenden samt om verkställigheten av beslut trots sökande av ändring. Det föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet skall ändring i en beslutssammanställning som Statskontoret har givit i egenskap av sista pensionsanstalt sökas hos statens pensionsfond även till den del den gäller den privata sektorns pensionssystem och förmåner enligt det kommunala pensionssystemet. På motsvarande sätt skall ändring i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller den kommunala pensionsanstalten givit i egenskap av sista pensionsanstalt sökas och ärendet behandlas så som föreskrivs i pensionslagarna för den privata sektorn och i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Det nya 5 mom. motsvarar de ändringar som föreslås i 21 och 21 a § lagen om pension för arbetstagare.

23 b §. I paragrafen ingår bestäms om självrättelse och handläggning av besvär. Det föreslås att nya 5—8 mom. fogas till paragrafen. Momenten motsvarar de ändringar som föreslås i 21 a § lagen om pension för arbetstagare. I momenten föreskrivs hur Statskontoret kan rätta den beslutssammanställning som det har givit i egenskap av sista pensionsanstalt. Statskontoret skall med anledning av besvärsskriften begära utlåtande av den pensionsanstalt inom den privata sektorn som avgör ansökan och av den kommunala pensionsanstalten, om dessa ombesörjer förmåner som besvärsskriften gäller. Statskontoret behöver dock inte begära utlåtande av andra pensionsanstalter om överklagandet gäller rätten till invalidpension i andra än sådana fall som nämns i det föreslagna 3 a § 4

mom.

I besvärinstanserna skall ärendet behandlas på samma sätt som besvär över ett beslut av Statskontoret.

25 §. I paragrafen bestäms om återkrav av pension som har betalats utan grund och om kvittning mot framtida pensionsrater. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. Momentet motsvarar det föreslagna 17 b § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. I egenskap av sista pensionsanstalt skall Statskontoret också ge beslutssammanställningar som upptar de övriga pensionsanstaltens återkravsbeslut och återkräva det belopp som beslutssammanställningarna visar.

25 a §. I paragrafen sägs att statskontorets och statens pensionsnämnds lagakraftvunna beslut om återkrav av pension får verkställas på samma sätt som lagakraftvunna domar i tvistemål. Enligt det nya 2 mom. som föreslås fogat till paragrafen skall detta också gälla en beslutssammanställning som statskontoret givit i egenskap av sista pensionsanstalt. Bestämmelsen motsvarar de ändringar som föreslås i 21 b § lagen om pension för arbetstagare.

1.8. Lagen om statens familjepensioner

1 §. I lagen om statens familjepensioner ingår många bestämmelser som i tillämpliga delar har samma innehåll som motsvarande bestämmelser i lagen om statens pensioner och som gäller bl.a. betalning av pension, utmätning, återkrav, förhöjning till följd av fördröjd utbetalning, pensionsanstaltens regressrätt, sökande av ändring, självrättelse och rätt till en pensionsrat som under en lång tid inte har lyfts.

Om principen om sista pensionsanstalt införs måste de flesta av dessa bestämmelser ändras så att de motsvarar ändringarna i lagen om statens pensioner. Ett lagtekniskt identiskt resultat uppnås om bestämmelserna upphävs och 1 § ändras så, att i situationer där pensionsskyddet verkställs på det sätt som nämns i paragrafen skall i tillämpliga delar iakttas vad som i lagen om statens pensioner föreskrivs om pensioner som baserar sig på pensionstagarens egen anställning. Det föreslås att en bestämmelse om detta fogas till paragrafen som ett nytt 3 mom.

Samtidigt föreslås att 9, 15, 19, 20, 20 a, 21, 22 och 22 a § upphävs. Genom detta tillvägagångssätt förkortas lagen om statens familjepensioner betydligt, samtidigt som den blir klarare och lagen härfter huvudsakligen endast kommer att innehålla materiella bestämmelser som gäller rätt till familjepension.

16 §. I 3 mom. finns bestämmelser om den ersättning i ett för allt som skall betalas till en efterlevande make vars efterlevandepension upphör därför att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap. I paragrafen föreslås en ny bestämmelse, där det sägs att när Statskontoret är betalare i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 3 a § 1 mom. lagen om statens pensioner, skall grunden för engångsbeloppet vara det belopp som Statskontoret totalt utbetalar i pension. Om efterlevandepensionen börjar löpa på nytt, skall Statskontoret likaså återkräva engångsbeloppet även till den del som detta gäller pensioner enligt andra pensionssystemens fribrev.

1.9. Lagen om ordnande av pensions-skydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad

4 § *Verkställighet*. I paragrafen sägs att verkställigheten av pensionsskydd enligt denna lag sköts av Statskontoret. I de situationer där pensionsskydd verkställs iakttas i övrigt i tillämpliga delar lagen om statens pensioner. Det föreslås att paragrafen ändras så, att lagen om statens pensioner skall iakttas även i fråga om den myndighet som verkställer pensionsskyddet.

1.10. Lagen om försäkringsdomstolen

5 a §. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen, varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om behandlingen av ett ärende i sådana fall då en person samtidigt har en anhängig besvärsskrift hos försäkringsdomstolen gällande pensionsskydd på grundval av arbetsförmåga enligt flera pensionslagar. Det är inte ändamålsenligt att ärendet behandlas i olika sammansättning i fråga om varje lag, efter-

som avgörandet i fråga om s.k. fribrevspensioner i allmänhet bör motsvara avgörandet inom det system till vilket den återstående tiden fogas.

I de flesta fall fogas den återstående tiden till den pension som intjänats från den senaste förvärvsverksamheten. Enligt propositionen skall lekmanaledamöterna delta i behandlingen av ärenden i en sammansättning enligt det sistnämnda systemet.

Om den försäkrade har omfattats av två eller flera pensionssystem fram till den tidpunkt då han eller hon blev arbetsförmögen, har han eller hon senast omfattats av pensionsskydd som ordnas av flera parallella pensionsanstalter eller också skall den återstående tiden fogas till flera pensionsskydd. Lekmanaledamöterna deltar då i behandlingen av ärenden som gäller de parallella pensionssystemen. Om det dock är fråga om enbart ett avgörande som avses i 10 d § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och där fribrevens totala pensionsbelopp enligt pensionslagarna för den privata sektorn är tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, deltar lekmanaledamöterna för den privata sektorn i behandlingen av ärendet.

2. Närmare bestämmelser

Det föreslås att närmare bestämmelser om den sista pensionsanstalten enligt förslaget skall utfärdas genom förordningar av statsrådet.

Förordningen om pension för arbetstagare bör kompletteras med bestämmelser enligt vilka den sista pensionsanstalten med de begränsningar som framgår av bestämmelserna och föreskrifterna skall behandla ansökningar om ålders-, invalid- och arbetslöshetspension även till den del som ansökan gäller fribrev som utfärdats enligt andra arbetspensionslagar eller ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga.

I situationer av parallellt arbete bestäms den interna ordningen för avgörandet inom den privata sektorn på samma sätt som för närvarande.

Om det är oklart om en bestämmelse om sista pensionsanstalt skall tillämpas, skall pensionsskyddscentralen ha rätt att avgöra frå-

gan.

Den sista pensionsanstalten skall i vissa situationer ha möjlighet att hänskjuta pensionsansökan och sina övriga uppgifter, med undantag av uppgifter som gäller meddelandet av pensionsbeslutet, till en annan pensionsanstalt och med denna komma överens om att den sistnämnda pensionsanstalten i fråga om dessa uppgifter skall vara sista pensionsanstalt. Detta kan bli aktuellt t.ex. när olika pensionsanstalter betalar pension till samma person.

I lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare, lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare hänvisas till lagen om pension för arbetstagare, och genom dessa hänvisningar blir även bestämmelserna i förordningen om pension för arbetstagare tillämpliga när pensionsansökningar avgörs enligt dessa lagar. De bestämmelser om sista pensionsanstalt som ingår i förordningen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (184/1962), förordningen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (870/1985), förordningen om pension för företagare (668/1969) och förordningen om pension för lantbruksföretagare (667/1969) kan upphävas. Även förordningen om sjömanspensioner (654/1991) bör ändras så, att preciseringarna i förordningen om pension för arbetstagare även gäller Sjömanspensionskassan.

Förordningen om beviljande och utbetalning av vissa pensioner (415/1971) samt statsrådets förordning om det kommunala pensionssystemet bör i fråga om staten och kommunen kompletteras med bestämmelser som motsvarar kompletteringarna i förordningen om pension för arbetstagare.

3. Ikraftträdande

Införandet av principen om sista pensions-

anstalt kräver ändringar i pensionsanstalternas ADB-system och pensionsskyddscentralens system för vidarebefordran av meddelanden. Det bör reserveras tillräcklig med tid för att skapa den tekniska beredskap som införandet av arrangemanget kräver. Därför föreslås att de lagändringar som föreslås i denna proposition skall träda i kraft den 1 januari 2004. Åtgärder som verkställigheten av lagarna förutsätter skall få vidtas innan lagarna träder i kraft. Lagarna skall gälla de pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagarna har trätt i kraft.

Lagarna skall dock inte tillämpas om pensionssökanden på grundval av eget arbete eller egen företagareverksamhet har fått pension enligt ett pensionssystem som omfattas av arrangemanget med sista pensionsanstalt, pensionen har beviljats före den 1 januari 2004 och utbetalningen har inletts när lagarna träder i kraft. Principen om sista pensionsanstalt tillämpas således inte t.ex. om invalidpension eller individuell förtidspension har indragits till följd av arbetsinkomster eller om invalidpension omvandlas till ålderspension. Däremot gäller att om en person har fått invalidpension för en bestämd tid i form av rehabiliteringsstöd och han eller hon därefter är arbetsför, omfattas en ny ansökan om rehabiliteringsstöd av det arrangemang med sista pensionsanstalt som nu föreslås.

4. Lagstiftningsordning

Propositionen är av pensionsteknisk natur. Den ingriper inte i någon pension som utbetalas och den sänker inte heller någons framtida pension. Propositionen försämrar inte heller den försäkrades rätt att söka ändring i pensionsanstaltens eller besvärshöjningens beslut. Lagförslagen kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 72 § grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 4 § 3 mom., 4 b § 4 mom. och 10 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, 4 § 3 mom. i lag 1482/1995, 4 b § 4 mom. i lag 100/1990 och 10 b § i lag 1347/1990, samt

fogas till 4 e §, sådan den lyder i lagarna 559/1993 och 1263/1999 samt i nämnda lag 1482/1995, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom sistnämnda lag, till lagen en ny 10 b §, varvid det ändrade 10 b § blir 10 d §, samt en ny 12 d §, till 17 b §, sådan den lyder i lag 949/1992, ett nytt 4 mom., till 19 b §, sådan den lyder i lag 1331/1999, ett nytt 8 mom., till 19 d §, sådan den lyder i lagarna 938/1984 och 835/1996 samt i nämnda lag 1482/1995, ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., till 21 §, sådan den lyder i lag 878/1994 och i nämnda lagar 1263 och 1331/1999, ett nytt 5 mom., till 21 a §, sådan den lyder i nämnda lag 878/1994, nya 5—8 mom., till 21 b §, sådan den lyder i nämnda lag 878/1994 och i lag 283/1999, ett nytt 3 mom. i stället för det upphävda 3 mom., som följer:

4 §

Rätt till invalidpension tillkommer en arbetstagare vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada, med beaktande också av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna. En arbetstagare har likaså rätt till invalidpension när han eller hon, efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats pension enligt 9 § lagen om statens pensioner (280/1966) eller motsvarande bestämmelse i den kommunala

pensionsanstaltens pensionsstadga, om inte något annat följer av 10 d § 5 mom.

4 b §

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört, betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalts eller, om pensionsanstalten är en sådan sista pensionsanstalt som avses i 10 d § 2 mom., det sammanlagda månatliga pensionsbelopp som pensionsanstalten betalar. Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 2 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tidpunkt dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

4 e §

En arbetstagare har rätt att få individuell förtidspension också när han eller hon, efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag har upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats pension enligt 9 c § lagen om statens pensioner eller motsvarande bestämmelse i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, om inte något annat följer av 10 d § 5 mom.

10 b §

Pension skall sökas på en blankett som fastställts för detta ändamål. Till ansökan skall fogas den utredning som pensionsanstalten bestämmer.

Den som söker eller uppbär invalidpension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av invaliditeten låta undersöka sig hos av pensionsanstalten namngiven läkare. Pensionsanstalten skall då ersätta kostnaderna för undersökningen. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, kan det bestämmas att behandlingen av ansökningen skall förfalla.

Pensionsansökan anses gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt som anges i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—13 punkten eller till pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en sådan pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen har bemyndigat därtill. Inlämnar inte sökanden på anmodan inom en av pensionsanstalten utsatt skälig tid en tilläggsutredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras eller har det med stöd av 2 mom. bestämts att behandlingen av ansökan skall förfalla, anses ansökan dock ha blivit gjord först sedan den utredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras har inkommit till pensionsanstalten.

Närmare bestämmelser om ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 d §

Den pensionsanstalt där för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats ett pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10—13 punkten (*pensionslagar för den privata sektorn*) handlägger och avgör en pensionsansökan som gäller pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som avses ovan. Denna pensionsanstalt (*pensionsanstalt inom den privata sektorn*) sköter också utbetalningen av pension enligt lagarna i fråga och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen, om inte något annat följer av uppgifterna för en sista pensionsanstalt enligt 3 mom.

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en pensionslag för den privata sektorn som enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 3 eller 4 punkten (*pensionslagar för den offentliga sektorn*) och om ett pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats för honom eller henne i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt (*sista pensionsanstalt*)

1) ge en beslutssammanställning som upptar pensionsanstaltens beslut enligt 1 mom. samt beslut av den kommunala pensionsanstalten och statskontoret (*pensionsanstalter inom den offentliga sektorn*) som sköter pensionsskydd enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn och motsvarande familjepensionsskydd, och

2) sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammanställningen och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

Om för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats pensionsskydd i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, skall den i egen- skap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 2 mom. även i fråga om pensionsskydd enligt pensionslagarna för den privata sektorn.

Dock gäller att om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst beaktas på någon an-

nan grund än arbetstagarens senaste arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet när pensionens belopp räknas ut, är den sista pensionsanstalten utan hinder av 1—3 mom. den pensionsanstalt där pensionskyddet för den återstående tiden eller motsvarande pensionskydd har ordnats.

Om en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt avgör en arbetstagares rätt till invalidpension med stöd av 9 § 1 mom. a eller b punkten eller 9 c § lagen om statens pensioner eller motsvarande bestämmelser i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga och om det månatliga pensionsbeloppet från en pensionsanstalt inom den privata sektorn är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten, skall denna pensionsanstalt inom den offentliga sektorn före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga. Om pensionsanstalten inom den privata sektorn och den sista pensionsanstalten då är av olika åsikt om arbetstagarens arbetsförmåga, tillämpas inte vad som i sista meningen i 4 § 3 mom. föreskrivs om rätten till invalidpension, vad som i 4 e § 2 mom. föreskrivs om rätten till individuell förtidspension eller vad som i 3 mom. ovan föreskrivs om den sista pensionsanstalten.

En pensionsanstalt som betalar ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ny pension. Om pensionstagaren dock söker invalidpension där den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller borde beaktas när beloppet räknas ut, tillämpas inte på invalidpensionen vad som i 2—5 mom. bestäms om den sista pensionsanstalten.

Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst i pensioner både enligt pensionslagarna för den privata sektorn och enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn skall eller borde beaktas när pensionsbeloppet räknas ut, tillämpas inte vad som i 2—5 mom. föreskrivs om den sista pensionsanstalten, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Närmare bestämmelser om den behöriga

pensionsanstalten enligt denna paragraf och om dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt denna paragraf och enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av pensionsskyddscentralen. Ändring får inte sökas särskilt i pensionsskyddscentralens beslut i detta ärende.

12 d §

Har en pensionsanstalt i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 10 d § 2 mom. betalt ut pensioner enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 3 eller 4 punkten eller enligt motsvarande familjepensionskydd, skall pensionsskyddscentralen återkräva och gottgöra pensionsanstalten dessa pensionskostnader jämte ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret. Förskott kan också uppbäras för ändamålet. Pensionskostnaderna återkrävs och gottgörs enligt vad pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn närmare avtalar.

Om en i 10 d § 3 mom. avsedd pensionsanstalt inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt har betalt ut pension enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10 – 13 punkten, skall den få ersättning för dessa pensionskostnader jämte ränta enligt vad som bestäms i 1 mom.

17 b §

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också när en pensionsanstalt i egenskap av pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sådan sista pensionsanstalt som avses i 10 d § 2 mom. utan grund har betalt ut förmåner enligt en pensionslag för den privata sektorn. Till den del som den sista pensionsanstalten utan grund har betalt ut förmåner enligt en pensionslag för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av den aktuella pensionsanstalten inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den. Den sista pensionsanstalten skall dock ge en be-

slutssammanställning över de förmåner som återkrävs samt återkräva beloppet. Om den sista pensionsanstalten sköter återkravet genom kvittning enligt 3 mom., skall såsom den pensionsrat som avses där betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsrater som den sista pensionsanstalten skall betala.

19 b §

Vad som i 5 – 7 mom. bestäms om pensions engångsbelopp tillämpas på det månatliga sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning enligt 10 d § 2 mom.

19 d §

Bestämmelserna i 1—4 mom. skall också tillämpas på förmåner som pensionsanstalten betalar med stöd av 10 d § 2 mom. i egenskap av sista pensionsanstalt.

21 §

Ändring i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn har givit i egenskap av sista pensionsanstalt söks och besvärshandling behandlas enligt 1—4 mom. och 21 a § 5—8 mom. Ändring i en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten eller statskontoret har givit i egenskap av sista pensionsanstalt söks och besvärshandling behandlas enligt vad som föreskrivs i de pensionslagar för den offentliga sektorn som avses i 10 d § 2 mom.

21 a §

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn har givit i egenskap av sista pensionsanstalt skall tillställas denna pensionsanstalt inom den tid som föreskrivs i 21 § 1 mom. Den skall begära utlåtande av pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn till den del besvärerna gäller pensions-skydd som sköts av dessa. Gäller överkla-

gandet av en beslutssammanställning enbart bedömning av arbetsförmågan begärs dock inget utlåtande.

Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvärsskriften gäller godkänner ändringssökandens yrkanden till den del de gäller ifrågavarande pensionsanstalts beslut, skall pensionsanstalten inom den privata sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt ge en ny, rättad beslutssammanställning. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas enligt denna lag. Rättar någon av ovan avsedda pensionsanstalter inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens krav, skall den sista pensionsanstalten inom 30 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärshandling som avses i 3 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som givits med anledning av den. Besvär över beslutssammanställningen behandlas då även till övriga delar enligt 3 och 4 mom.

Gäller överklagandet av beslutssammanställningen enbart bedömning av arbetsförmågan och godkänner pensionsanstalten inom den privata sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt de yrkanden som framförs i den besvärsskrift som tillställs den, skall den ge en ny, rättad beslutssammanställning. Om den inte rättar beslutssammanställningen, tillämpas det förfarande som föreskrivs i 3 och 4 mom.

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i pensionsnämnden eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för den försäkrade undanröja eller rätta en lagkraftvunnen beslutssammanställning enligt en pensionslag för den privata sektorn eller om det i beslutssammanställningen förekommer ett sådant fel som avses i 21 e §, skall denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen (14/1958).

21 b §

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller även en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn ger i egenskap av sista pensionsanstalt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pensionen för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i

kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt. Genom denna lag upphävs 11, 12 och 12 a—12 d § förordningen den 23 februari 1962 om pension för arbetstagare (183/1962) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) 2 a §, sådan den lyder i lag 1348/1990, samt

ändras 13 a §, sådan den lyder i lag 1332/1999, som följer:

13 a §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar 1 § 6 och 7 mom., 3 § 2 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d, 4 f—4 h och 4 j—4 n §, 5 § 4 och 6 mom., 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 d och 12 §, 12 a § 4 och 5 mom., 12 d, 13 a och 13 b §, 15 § 2 mom. samt 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 och 23 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Lagen tillämpas på pensionsansökningar som

blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969) 16 a §, sådan den lyder i lag 1349/1990, samt

ändras 19 § 1 mom., sådan den lyder i lag 655/2000, som följer:

19 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 a, 4, 4a—4 h och 4j—4 n §, 5 § 1 mom., 2 mom. 1 punkten samt 3, 4 och 6 mom., 5a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8a—8 g, 9, 9 a och 10 b—10 d §, 11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 12 d, 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som

blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 2 a §, sådan den lyder i lag 1350/1990, samt

ändras 17 § 1 mom., sådant det lyder i lag 656/2000, som följer:

17 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a—4 h och 4 j—4 n §, 5 § 1 mom., 2 mom. 1 punkten samt 3, 4 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 och 10 b—10 d §, 11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 12 d, 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som

blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

5.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 2 §, 17 § 2 mom., 26 §, 28 § 1, 2 och 4 mom., 28 a § 3 mom. och 28 b § 5 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 2 § delvis ändrad i lag 1346/1990, 17 § 2 mom. i lag 1038/1986, 26 § delvis ändrad i lag 476/1981, 28 § 1 mom. i lag 739/1966, 2 mom. i lag 768/1970 och 4 mom. i lag 1745/1995, 28 a § 3 mom. i lag 102/1990 och 28 b § 5 mom. i lag 1333/1999, samt

fogas till lagen en ny 3 c och en ny 27 b §., till 33 §, sådan den lyder i lag 951/1992, ett nytt 4 mom., till 59 §, sådan den lyder i lag 880/1994 och i nämnda lag 1333/1999, ett nytt 5 mom., till 59 a §, sådan den lyder i nämnda lag 880/1994, nya 5—8 mom., till 60 a §, sådan den lyder i nämnda lag 880/1994 och i lag 285/1999, ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom sistnämnda lag, och till 63 a §, sådan den lyder i lagarna 939/1984 och 836/1996 samt i nämnda lag 1745/1995, ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., som följer:

2 §

Försäkringsverksamhet enligt denna lag ankommer på sjömanspensionskassan, vars hemort är Helsingfors.

Den pensionsanstalt där för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats ett pensionskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961) (*pensionslagar för den privata sektorn*) handlägger och avgör en pensionsansökan som gäller pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som avses ovan. Denna pensionsanstalt (*pensionsanstalt inom den privata sektorn*) sköter också utbetalningen av pension enligt lagarna i fråga och pensionsanstaltens övriga uppgifter

i anslutning till pensionen, om inte något annat följer av uppgifterna för en sista pensionsanstalt enligt 4 mom.

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en pensionslag för den privata sektorn som enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 3 och 4 punkten lagen om pension för arbetstagare (*pensionslagar för den offentliga sektorn*) och om ett pensionskydd i enlighet med minimivillkoren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats för honom i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt (*sista pensionsanstalt*) 1) ge en beslutssammanställning som upptar pensionsanstaltens beslut enligt 2 mom. samt beslut av den kommunala pensionsanstalten och statskontoret (*pensionsanstalter inom*

den offentliga sektorn) som sköter pensionskydd enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn och motsvarande familjepensionsskydd, och

2) sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammanställningen och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

Om för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats pensionsskydd i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, skall den i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 3 mom. även i fråga om pensionsskydd enligt pensionslagarna för den privata sektorn.

Dock gäller att om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst beaktas på någon annan grund än arbetstagarens senaste arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet när pensionens belopp räknas ut, är den sista pensionsanstalten utan hinder av 2—4 mom. den pensionsanstalt där pensionskyddet för den återstående tiden eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

Om en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt avgör en arbetstagares rätt till invalidpension med stöd av 9 § 1 mom. a eller b punkten eller 9 c § lagen om statens pensioner eller motsvarande bestämmelser i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga och om det månatliga pensionsbeloppet från en pensionsanstalt inom den privata sektorn är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall denna pensionsanstalt inom den offentliga sektorn före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga. Om pensionsanstalten inom den privata sektorn och den sista pensionsanstalten då är av olika åsikt om arbetstagarens arbetsförmåga, tillämpas inte vad som i 17 § 2 mom. föreskrivs om rätten till invaliditetspension och individuell förtidspension eller vad som i 4 mom. ovan föreskrivs om den sista pensionsanstalten.

En pensionsanstalt som betalar ålders-, invaliditets- eller arbetslöshetspension eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd betraktas som sista

pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ny pension. Om pensionstagaren dock söker invaliditetspension där den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller borde beaktas när beloppet räknas ut, tillämpas inte på invaliditetspensionen vad som i 3—6 mom. bestäms om den sista pensionsanstalten.

Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst i pensioner både enligt pensionslagarna för den privata sektorn och enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn skall eller borde beaktas när pensionsbeloppet räknas ut, tillämpas inte vad som i 3—6 mom. föreskrivs om den sista pensionsanstalten, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Närmare bestämmelser om den behöriga pensionsanstalten enligt denna paragraf och om dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt denna paragraf och enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av pensionsskyddscentralen. Ändring får inte sökas särskilt i pensionsskyddscentralens beslut i detta ärende.

3 c §

Har en pensionskassa i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 2 § 3 mom. betalt ut pensioner enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 3 eller 4 punkten lagen om pension för arbetstagare eller enligt motsvarande familjepensionsskydd, skall pensionsskyddscentralen återkräva och gottgöra pensionskassan dessa pensionskostnader jämte ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret. Förskott kan också uppbäras för ändamålet. Pensionskostnaderna återkrävs och gottgörs enligt vad pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn närmare avtalar.

Om en i 2 § 4 mom. avsedd pensionsanstalt inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt har betalt ut pension enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall den få ersättning för dessa

pensionskostnader jämte ränta enligt vad som bestäms i 1 mom.

Närmare bestämmelser om ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

En arbetstagare har rätt att få invalidpension eller individuell förtidspension också när han eller hon, efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag har upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats pension enligt 9 eller 9 c § lagen om statens pensioner (280/1996) eller motsvarande bestämmelse i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, om inte något annat följer av 2 § 6 mom.

26 §

Pension skall sökas på en blankett som fastställts för detta ändamål. Till ansökan skall fogas den utredning som pensionskassan bestämmer.

Den som söker eller uppbär invalidpension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionskassan, skyldig att för utredning av invaliditeten låta undersöka sig hos av pensionskassan namngiven läkare. Pensionskassan skall då ersätta kostnaderna för undersökningen. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, kan det bestämmas att behandlingen av ansökningsen skall förfalla.

Pensionsansökan anses gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt som anges i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—13 punkten lagen om pension för arbetstagare eller till pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en sådan pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen har bemyndigat därtill. Inlämnar inte sökanden på anmodan inom en av pensionskassan utsatt skäligen tid en tilläggsutredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras eller har det med stöd av 2 mom. bestämts att behandlingen av ansökan skall förfalla, anses ansökan dock ha blivit gjord först sedan den utredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras har inkommit till pensionskassan.

27 b §

Då pensionstagare avlider, upphör rätten till pension vid ingången av kalendermånaden efter dödsdagen. Om invalidpensionen indras på grund av att arbetsförmågan blivit återställd eller om pension indras eller minskas av någon annan orsak, upphör utbetalningen eller utbetalas minskad pension räknat från närmast följande möjliga förfallodag.

28 §

Invalidpension betalas, om inte något annat föreskrivs i denna paragraf, från början av den månad som närmast följer på den månad då rätten till pension har uppkommit, dock inte retroaktivt för en längre tid än för ett år före den månad som följer efter ansökan. Ålderdoms- och invalidpension utgår inte för den tid för vilken arbetsgivaren är skyldig att betala lön.

Utan hinder av 3 mom. skall full invalidpension betalas enligt 1 mom., om pensionsansökan har gjorts innan dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för de i 3 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna eller om invalidpension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 15 §. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invaliditetspension att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid har ansökts om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer på ansökan inte har beviljats sådan dagpenning, som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänförs sig till tiden efter arbetsförmågens inträde eller, om dagpenningsansökan som hänförs sig till denna tid har avslagits, till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör enligt 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att ålderdomspension som har beviljats arbetstagaren enligt någon annan lag eller ett pensionsregle-

mente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare begynner, skall till arbetstagaren betalas full invaliditetspension från det nämnda pension betalas, dock tidigast från den tidpunkt som anges i 1 mom.

28 a §

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 1 mom. har upphört, betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalts eller, om pensionskassan är en sådan sista pensionsanstalt som avses i 2 § 3 mom., det sammanlagda månatliga pensionsbelopp som pensionskassan betalar. Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 1 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tidpunkt dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

28 b §

På pensionens engångsbelopp iakttas i tillämpliga delar 19 b § 5—8 mom. lagen om pension för arbetstagare.

33 §

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också när pensionskassan i egenskap av pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sådan sista pensionsanstalt som avses i 2 § 3 mom. utan grund har betalt ut förmåner enligt en pensionslag för den privata sektorn. Till den del pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt utan grund har betalt ut förmåner enligt en pensionslag för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av den aktuella pensionsanstalten inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den. Pensionskassan skall dock i egenskap av sista pensionsanstalt ge en beslutssammanställning över de förmåner som återkrävs samt återkräva beloppet. Om

pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt sköter återkravet genom kvittning enligt 3 mom., skall såsom den pensionsrat som avses där betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsrater som pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt skall betala.

59 §

Ändring i en beslutssammanställning som en pensionskassa har givit i egenskap av sista pensionsanstalt söks och besvärshandling behandlas enligt 1—4 mom. och 59 a § 5—8 mom. Ändring i en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten eller statskontoret har givit i egenskap av sista pensionsanstalt söks och besvärshandling behandlas enligt vad som föreskrivs i de pensionslagar för den offentliga sektorn som avses i 2 § 3 mom.

59 a §

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som en pensionskassa har gett i egenskap av sista pensionsanstalt skall tillställas denna pensionskassa inom den tid som föreskrivs i 59 § 1 mom. Pensionskassan skall begära utlåtande av pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn till den del besvaren gäller pensionsskydd som sköts av dessa. Gäller överklagandet av en beslutssammanställning enbart bedömning av arbetsförmågan begärs dock inget utlåtande. Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvärsskriften gäller godkänner ändringssökandens yrkanden till den del de gäller ifrågavarande pensionsanstalts beslut, skall pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt ge en ny, rättad beslutssammanställning. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas enligt denna lag. Rättar någon av ovan avsedda pensionsanstalter inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens krav, skall pensionskassan inom 30 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärshandling som avses i 3 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som givits med anledning av den. Besvär över beslutssam-

manställningen behandlas då även till övriga delar enligt 3 och 4 mom.

Gäller överklagandet av beslutssammanställningen enbart bedömning av arbetsförmågan och godkänner pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt de krav som framförs i den besvärsskrift som tillställts den, skall den ge en ny, rättad beslutssammanställning. Om den inte rättar beslutssammanställningen, tillämpas det förfarande som föreskrivs i 3 och 4 mom.

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i pensionsnämnden eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för den försäkrade undanröja eller rätta en lagakraftvunnen beslutssammanställning enligt en pensionslag för den privata sektorn eller om det i beslutssammanställningen förekommer ett sådant fel som avses i 61 a §, skall denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen (14/1958).

60 a §

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller även en beslutssammanställning som pen-

sionskassan ger i egenskap av sista pensionsanstalt.

63 a §

Bestämmelserna i 1—4 mom. tillämpas även på de förmåner som pensionskassan betalar med stöd av 2 § 3 mom. i egenskap sista pensionsanstalt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Denna lag tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

6.

Lag

om ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till lagen den 30 april 1964 om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) en ny 1 a och en ny 6d §, till 8§, sådant detta lagrum lyder i lagarna 941/1979, 250/1989, 1191/1994 och 295/1999, ett nytt 5 mom. i stället för det 5 mom. som upphävts genom sistnämnda lag, till 9 §, sådan den lyder i lag 1324/1994, nya 5—8 mom., till 9 a §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 3 mom. och till 11 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 5 mom. som följer:

1 a §

Om en tjänsteinnehavare eller arbetstagare eller en person som avses i 1 § 7 mom. har omfattats av pensionsskydd såväl enligt denna lag som enligt lagen om statens pensioner (280/1966) eller enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961) (*pensionslagar för den privata sektorn*) och om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ett sådant anställningsförhållande som omfattas av denna lag, skall den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt

1) ge en beslutssammanställning som upptar pensionsanstaltens beslut samt beslut av pensionsanstalter som sköter pensionsskydd enligt lagen om statens pensioner och pensionslagarna för den privata sektorn och motsvarande familjepensionsskydd, och

2) sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammanställningen och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

Om för tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren eller en person som avses i 1 § 7 mom. vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats pensionsskydd i statskontoret som sköter pensionsskyddet enligt lagen om statens pensioner eller i en pensionsanstalt som sköter pensionsskyddet enligt en pensionslag för den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt denna lag.

Dock gäller att om den till pension berättigande tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern (*återstående tid*) eller motsvarande förtjänst beaktas på någon annan grund än arbetstagarens senaste arbets- eller tjänsteförhållande eller företagsverksamhet när pensionens belopp räknas ut, är den sista pensionsanstalten utan hinder av 1 och 2 mom. den pensionsanstalt där pensionsskyddet för den återstående tiden eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

Om den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 mom. avgör rätten till invalidpension och om tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren eller en person som avses

i 1 § 7 mom. när ansökan görs står i fortlöpande tjänste- eller arbetsförhållande eller i ett i 1 § 7 mom. avsett avtalsförhållande till ett medlemssamfund eller om det är fråga om rätten till individuell förtidspension, och om arbetstagarens månatliga pension från en pensionsanstalt enligt 10 d § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare (*pensionsanstalt inom den privata sektorn*) är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall den kommunala pensionsanstalten före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av pensionssökandens arbetsförmåga. Om den kommunala pensionsanstalten och pensionsanstalten inom den privata sektorn då är av olika åsikt om pensionssökandens arbetsförmåga, tillämpas inte 1 mom.

En pensionsanstalt som betalar ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ny pension. Om pensionstagaren dock söker invalidpension där den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller borde beaktas när beloppet räknas ut, tillämpas inte på invalidpensionen vad som i 1—4 mom. bestäms om den sista pensionsanstalten.

Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller borde beaktas när pensionsbeloppet räknas ut både i fråga om pensioner enligt denna lag och enligt lagen om statens pensioner eller enligt en pensionslag för den privata sektorn, tillämpas inte vad som i 1—4 mom. föreskrivs om den sista pensionsanstalten, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Närmare bestämmelser om den sista pensionsanstalten och dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt denna paragraf och enligt den förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av pensionsskyddscentralen. Ändring får inte

sökas särskilt i pensionsskyddscentralens beslut i detta ärende.

6 d §

Har den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 a § 1 mom. betalt ut pensioner enligt pensionslagarna för den privata sektorn eller enligt lagen om statens pensioner eller enligt lagen om statens familjepensioner (774/1968), skall den återkräva dessa pensionskostnader jämte ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret. Förskott kan också uppbäras för ändamålet. Pensionskostnaderna återkrävs enligt vad pensionsskyddscentralen, statskontoret och den kommunala pensionsanstalten närmare avtalar.

Om en pensionsanstalt som avses i 1 a § 2 mom. i egenskap av sista pensionsanstalt har betalt ut pension enligt denna lag, skall den få ersättning för dessa pensionskostnader jämte ränta enligt vad som bestäms i 1 mom.

8 §

Angående sökande av ändring i en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten har givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 a § 1 mom. samt behandlingen av besvärssörendet gäller vad som föreskrivs i denna paragraf och i 9 § 5—8 mom. När den kommunala pensionsanstaltens beslut ingår i en beslutssammanställning som en annan pensionsanstalt givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 a § 2 mom. söks ändring och behandlas besvärssörendet enligt vad som föreskrivs i lagen om statens pensioner eller i en pensionslag för den privata sektorn. Till den del besvären gäller pensionsskydd enligt denna lag skall statskontoret eller pensionsanstalten inom den privata sektorn begära utlåtande om besvärsskriften av den kommunala pensionsanstalten. Utlåtande begärs inte, om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

9 §

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten har givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 a § 1 mom. skall tillställas den kommunala pensionsanstalten inom den tid som föreskrivs i 8 § 3 mom. Den skall begära utlåtande av pensionsanstalten inom den privata sektorn eller statskontoret till den del besvärsskriften gäller pensionsskydd som sköts av dessa. Gäller överklagandet av en beslutssammanställning enbart bedömning av arbetsförmågan, begärs utlåtande bara om det är fråga om en situation som avses i 1 a § 4 mom.

Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvärsskriften gäller godkänner ändringssökandens yrkanden till den del de gäller ifrågasättande pensionsanstalts beslut, skall den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt ge en ny, rättad beslutssammanställning. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas enligt denna lag. Om någon av ovan avsedda pensionsanstalter inte rättar sitt beslut så som ändringssökanden krävt, skall den kommunala pensionsanstalten inom 30 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärinstans som avses i 3 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som har givits med anledning av den. Besvär över beslutssammanställningen behandlas då även till övriga delar enligt 3 och 4 mom.

Gäller besvär över beslutssammanställningen enbart bedömning av arbetsförmågan och godkänner den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt de yrkanden som framförs i den besvärsskrift som tillställts den, skall den ge en ny, rättad beslutssammanställning. Om den inte rättar beslutssammanställningen, tillämpas det förfarande som föreskrivs i 3 och 4 mom. Är det fråga om en situation som avses i 1 a § 4 mom. och godkänner pensionsanstalten inom den privata sektorn inte ändringssökandens yrkanden, skall den kommunala pensionsanstalten hänskjuta besvärsskriften till den del den gäller beslut av pensionsanstalten inom den privata sektorn

till den pensionsnämnd som avses i 20 § lagen om pension för arbetstagare, och i fråga om besvären iakttas det förfarande som föreskrivs i 21 och 21 a § lagen om pension för arbetstagare.

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i kommunernas pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för pensionstagaren undanröja eller rätta en lagakraftvunnen beslutssammanställning eller om i beslutssammanställningen förekommer ett sådant fel som avses i 10 b § skall denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen (14/1958).

9 a §

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller även en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten ger i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 a § 1 mom.

11 §

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också när den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 a § 1 mom. utan grund har betalt ut förmåner som avses i denna lag. Till den del som den kommunala pensionsanstalten utan

grund har betalt ut förmåner enligt lagen om statens pensioner eller enligt pensionslagarna för den privata sektorn, fattas återkravsbeslutet av den aktuella pensionsanstalten enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den. Den kommunala pensionsanstalten skall dock ge en beslutssammanställning över de förmåner som återkrävs samt återkräva beloppet. Om den kommunala pensionsanstalten sköter återkravet genom kvittning enligt 3 mom., skall såsom den pensionsrat som avses där betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsrater som den kommunala pensionsanstalten skall betala i egenskap av sista pensionsanstalt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

7.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 15 § 5 mom., sådant det lyder i lag 625/2000, samt

fogas till lagen en ny 3 a och en ny 3 b §, till 14 §, sådan den lyder i lagarna 696/1985, 1671/1995 och 837/1996, ett nytt 5 mom., till lagen en ny 16 b §, till 23 §, sådan den lyder i

lagarna 1189/1994 och 293/1999, ett nytt 5 mom., till 23 b §, sådan den lyder i lag 1231/1995, nya 5—8 mom., till 25 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1528/1993, ett nytt 3 mom. och till 25 a §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom. som följer:

3 a §

Om förmånstagaren har omfattats av pensionsskydd såväl enligt denna lag som enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) eller enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—2 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961) (*pensionslagar för den privata sektorn*) och om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade sådan anställning som omfattas av denna lag, skall statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt

1) ge en beslutssammanställning som upptar statskontorets beslut samt beslut av pensionsanstalter som sköter pensionsskydd enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt enligt pensionslagarna för den privata sektorn och motsvarande familjepensionsskydd, och
2) sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammanställningen och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

Om förmånstagarens pensionsskydd vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats i den kommunala pensionsanstalt som sköter pensionsskydd enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller i en pensionsanstalt som sköter pensionsskydd enligt en pensionslag för den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt denna lag.

Dock gäller att om den till pension berättigande tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern (*återstående tid*) eller motsvarande förtjänst beaktas på någon annan grund än arbetstagarens senaste arbets- eller tjänsteförhållande eller företagsverksamhet när pensionens belopp räknas ut, är den sista pensionsanstalten utan

hindrar av 1 och 2 mom. den pensionsanstalt där pensionsskyddet för den återstående tiden eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

Om statskontoret i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 1 mom. avgör rätten till invalidpension med stöd av 9 § 1 mom. a eller b punkten eller om det är fråga om rätten till individuell förtidspension och om arbetstagarens månatliga pensionsbelopp från en pensionsanstalt enligt 10 d § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare (*pensionsanstalt inom den privata sektorn*) är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall statskontoret före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av pensionssökandens arbetsförmåga. Om statskontoret och pensionsanstalten inom den privata sektorn då är av olika åsikt om pensionssökandens arbetsförmåga, tillämpas inte 1 mom.

En pensionsanstalt som betalar ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ny pension. Om pensionstagaren dock söker invalidpension där den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller borde beaktas när beloppet räknas ut, tillämpas inte på invalidpensionen vad som i 1—4 mom. bestäms om den sista pensionsanstalten.

Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst i pensioner både enligt denna lag och enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller enligt pensionslagarna för den privata sektorn skall eller borde beaktas när pensionsbeloppet räknas ut, tillämpas inte vad som i 1—4 mom. föreskrivs om den sista pensionsanstalten, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Närmare bestämmelser om den sista pensionsanstalten och dess uppgifter utfärdas

genom förordning av statsrådet.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt denna paragraf och enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av pensionsskyddscentralen. Ändring får inte sökas särskilt i pensionsskyddscentralens beslut i detta ärende.

3 b §

Pension skall sökas på en blankett som fastställts för ändamålet. Till ansökan skall fogas den utredning som statskontoret bestämmer.

Den som söker eller uppbär invalidpension är, om han eller hon åläggs därtill av statskontoret, skyldig att för utredning av invaliditeten låta undersöka sig hos av statskontoret namngiven läkare. Statskontoret skall då ersätta kostnaderna för undersökningen. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, kan det bestämmas att behandlingen av ansökningen förfalla.

Pensionsansökan anses gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt som anges i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—13 punkten lagen om pension för arbetstagare eller till pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen har bemyndigat därtill. Inlämnar inte sökanden på anmodan inom en av statskontoret utsatt skälig tid en tilläggsutredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras eller har det med stöd av 2 mom. bestämts att behandlingen av ansökan skall förfalla, anses ansökan dock ha blivit gjord först sedan den utredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras har inkommit till statskontoret.

Närmare bestämmelser om ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Bestämmelserna i denna paragraf skall också tillämpas på förmåner som statskontoret

betalar med stöd av 3 a § 1 mom. i egenskap av sista pensionsanstalt.

15 §

Om beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vars storlek inte har fastställts med tillämpning av 5 a §, innan pensionens maximibelopp räknas ut enligt 11 eller 12 § understiger fem mark i månaden, kan statskontoret betala pensionen i ett för allt. Engångsbetalningen beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de anställningar som engångsbetalningen baserade sig på. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Det ovan nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vad som i detta moment bestäms om pensionens engångsbetalning tillämpas på det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning enligt 3 a § 1 och 2 mom.

16 b §

Har statskontoret i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 3 a § 1 mom. betalt ut pensioner enligt en pensionslag för den privata sektorn eller enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller enligt motsvarande familjepensionsskydd, skall den återkräva dessa pensionskostnader jämte ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret. Förskott kan också uppbäras för ändamålet. Pensionskostnaderna återkrävs enligt vad pensionsskyddscentralen, statskontoret och den kommunala pensionsanstalten närmare avtalar.

Om en pensionsanstalt som avses i 3 a § 2 mom. i egenskap av sista pensionsanstalt har betalt ut pension enligt denna lag, skall den få ersättning för dessa pensionskostnader jämte ränta enligt vad som bestäms i 1 mom.

23 §

Angående sökande av ändring i en beslutssammanställning som statskontoret har givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 3 a § 1 mom. samt behandlingen av besvärshandelen gäller vad som föreskrivs i denna paragraf och i 23 b § 5—8 mom. När statskontorets beslut ingår i en beslutssammanställning som en annan pensionsanstalt givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 3 a § 2 mom. söks ändring och behandlas besvärshandelen enligt vad som föreskrivs i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller i en pensionslag för den privata sektorn. Till den del besvaren gäller pensionsskydd enligt denna lag skall den kommunala pensionsanstalten eller pensionsanstalten inom den privata sektorn begära utlåtande om besvärsskriften av statskontoret. Utlåtande begärs inte, om besvärsskriften enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

23 b §

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som statskontoret har givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 3 a § 1 mom. skall tillställas statskontoret inom den tid som föreskrivs i 23 § 2 mom. Statskontoret skall begära utlåtande av pensionsanstalterna inom den privata sektorn eller av den kommunala pensionsanstalten till den del besvaren gäller pensionsskydd som sköts av dessa. Gäller överklagandet av en beslutssammanställning enbart bedömning av arbetsförmågan begärs utlåtande bara om det är fråga om en situation som avses i 3 a § 4 mom.

Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvärsskriften gäller godkänner

ändringssökandens yrkanden till den del de gäller ifrågavarande pensionsanstalts beslut, skall statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt ge en ny, rättad beslutssammanställning. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas enligt denna lag. Rättar någon av ovan avsedda pensionsanstalter inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkanden, skall statskontoret inom 30 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärshandelen som avses i 3 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som givits med anledning av den. Besvär över beslutssammanställningen behandlas då även till övriga delar enligt 3 och 4 mom.

Gäller överklagandet av beslutssammanställningen enbart bedömning av arbetsförmågan och godkänner statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt de yrkanden som framförs i den besvärsskrift som tillställts den, skall det ge en ny, rättad beslutssammanställning. Om det inte rättar beslutssammanställningen, tillämpas det förfarande som föreskrivs i 3 och 4 mom. Är det fråga om en situation som avses i 3 a § 4 mom. och godkänner pensionsanstalten inom den privata sektorn inte ändringssökandens yrkanden, skall statskontoret hänskjuta besvaren till den del de gäller beslut av pensionsanstalten inom den privata sektorn till den pensionsnämnd som avses i 20 § lagen om pension för arbetstagare, och i fråga om besvaren tillämpas det förfarande som föreskrivs i 21 och 21 a § lagen om pension för arbetstagare. När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i statens pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för den försäkrade undanröja eller rätta en lagakraftvunnen beslutssammanställning eller om det i beslutssammanställningen förekommer ett sådant fel som avses i 26 eller 27 § lagen om förvaltningsförfarande, skall denna lag och lagen om förvaltningsförfarande tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen (14/1958).

25 §

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också när statskontoret i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 3 a § 1 mom. utan grund har betalt ut förmåner enligt denna lag. Till den del statskontoret utan grund har betalt ut förmåner enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller enligt pensionslagarna för den privata sektorn, fattas återkravsbeslutet av de pensionsanstalter som sköter förmånerna enligt vad som föreskrivs i dessa lagar. Statskontoret skall dock i egenskap av sista pensionsanstalt ge en beslutssammanställning över de förmåner som återkrävs samt återkräva beloppet. Om statskontoret sköter återkravet genom kvittning, skall 1 mom. tillämpas och såsom den pensionsrat som avses där betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsrater som statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt skall betala.

25 a §

Vad som bestäms i denna paragraf gäller även en beslutssammanställning som statskontoret ger i egenskap av sådan sista

pensionsanstalt som avses i 3 a § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller avbruten pension börjar betalas på nytt.

Det belopp som anges i 15 § 5 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1966.

Genom denna lag upphävs 6 och 7 § förordningen den 9 december 1966 om statens pensioner (611/1966) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

8.

Lag

om ändring av lagen om statens familjepensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/1968) 9, 15, 19, 20, 20 a, 21, 22 och 22 a §,

av dessa lagrum 9 § sådan den lyder i lagarna 697/1985, 325/1995 och 1672/1995, 19 § sådan den lyder i lag 103/1990, 20 § sådan den lyder i lagarna 1190/1994 och 294/1999, 20 a § sådan den lyder i lag 1223/1995, 21 § sådan den lyder i nämnda lag 1190/1994, 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1530/1993 och 22 a § sådan den lyder i nämnda lag 1530/1993,

ändras 16 § 3 mom., sådant det lyder i nämnda lag 103/1990, samt fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Angående givande av beslutssammanställning om familjepension samt betalning av familjepension, utmätning, återkrav, förhöjning till följd av fördröjd utbetalning, pensionsanstaltens regressrätt, sökande av ändring i ett beslut om familjepension, självrättelse och rätt till en familjepensionsrat som inte har lyfts gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om pensioner som avses i lagen om statens pensioner (280/1966).

16 §

Till en efterlevande make vars rätt att få familjepension enligt 1 mom. har upphört betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast hade utbetalts eller, om statskontoret är sista pensionsanstalt enligt 3 a § 1 mom. lagen om statens pensioner, det sammanlagda beloppet

av de pensioner som statskontoret månatligen betalar. Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 1 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så, att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tid dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

9.

Lag

om ändring av 4 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 11 december 1997 om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad (1152/1997) 4 § som följer:

4 §

I fråga om verkställigheten av pensionsskydd enligt denna lag och i fråga om utbetalning, avbrytande, indragning och annan skötsel av pensionen samt i fråga om ändringssökande, rättelse, ny behandling och liknande förfaranden gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om statens pensioner bestäms om pensioner och skötseln av pensionsfrågor. Om uppbörden av pensionsavgiften till statens pensionsfond bestäms i lagen om statens pensionsfond (1372/1989).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
Lagen tillämpas på pensionsansökningar som

blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

10.

Lag

om ändring av 5 a § lagen om försäkringsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 5 a § lagen den 17 januari 1958 om försäkringsdomstolen (14/1958), sådant detta lagrum lyder i lag 278/1999, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

5 a §

Om det i ärenden som avses i 1 mom. 2—7 punkten är fråga om huruvida en sjukdom, ett lyte eller en skada berättigar till pension enligt de nämnda lagarna, deltar i behandlingen av ärendet lekmanaledamöter enligt den lag vars pensionsskydd personen senast har omfattats av eller till vars pensionsskydd den återstående tiden fogas. Är det dock fråga enbart om en tillämpning av 10 d § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare, deltar lekmanaledamöterna i behandlingen av ärendet så som förskrivs i 1 mom. 2—5 punkten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen

förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 2 mars 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

*Bilaga
Parallelltexter*

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 4 § 3 mom., 4 b § 4 mom. och 10 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, 4 § 3 mom. i lag 1482/1995, 4 b § 4 mom. i lag 100/1990 och 10 b § i lag 1347/1990, samt

fogas till 4 e §, sådan den lyder i lagarna 559/1993 och 1263/1999 samt i nämnda lag 1482/1995, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom sistnämnda lag, till lagen en ny 10 b §, varvid det ändrade 10 b § blir 10 d §, samt en ny 12 d §, till 17 b §, sådan den lyder i lag 949/1992, ett nytt 4 mom., till 19 b §, sådan den lyder i lag 1331/1999, ett nytt 8 mom., till 19 d §, sådan den lyder i lagarna 938/1984 och 835/1996 samt i nämnda lag 1482/1995, ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., till 21 §, sådan den lyder i lag 878/1994 och i nämnda lagar 1263 och 1331/1999, ett nytt 5 mom., till 21 a §, sådan den lyder i nämnda lag 878/1994, nya 5—8 mom., till 21 b §, sådan den lyder i nämnda lag 878/1994 och i lag 283/1999, ett nytt 3

mom. i stället för det upphävda 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Rätt till invalidpension tillkommer en arbetstagare vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna

Rätt till invalidpension tillkommer en arbetstagare vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada, med beaktande också av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna. *En arbetstagare har också rätt till invalidpension när han eller hon, efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats pension enligt 9 § lagen om statens pensioner (280/1966) eller motsvarande bestämmelse i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, om inte något annat följer av 10 d § 5 mom.*

4 b §

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 2 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tidpunkt dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånsåtgärd betalas endast ett engångsbelopp.

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört, betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalts *eller, om pensionsanstalten är en sådan sista pensionsanstalt som avses i 10 d § 2 mom., det sammanlagda månatliga pensionsbelopp som pensionsanstalten betalar.* Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 2 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

pensionsbelopp som betalas vid varje tidpunkt dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

4 e §

En arbetstagare har rätt att få individuell förtidspension också när han eller hon, efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag har upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats pension enligt 9 c § lagen om statens pensioner eller motsvarande bestämmelse i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, om inte något annat följer av 10 d § 5 mom.

10 b §

Pension skall sökas på en blankett som fastställts för detta ändamål. Till ansökan skall fogas den utredning som pensionsanstalten bestämmer.

Den som söker eller uppbär invalidpension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av invaliditeten låta undersöka sig hos av pensionsanstalten namngiven läkare. Pensionsanstalten skall då ersätta kostnaderna för undersökningen. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, kan det bestämmas att behandlingen av ansökningsen skall förfalla. Pensionsansökan anses gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt som anges i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—13 punkten eller till pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en sådan pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen har bemyndigat därtill. Inlämnar inte sökanden på anmodan inom en av pensionsanstalten utsatt skälig tid en tilläggsutredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras eller har det med stöd av 2 mom. bestämts att

behandlingen av ansökan skall förfalla, anses ansökan dock ha blivit gjord först sedan den utredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras har inkommit till pensionsanstalten.

Närmare bestämmelser om ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 b §

Genom förordning stadgas vilken av de pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 och 10—13 punkten som skall avgöra pensionsansökan samt sörja för utbetalningen av pensionen och sköta pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen.

10 d §

Den pensionsanstalt där för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats ett pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10—13 punkten (pensionslagar för den privata sektorn) handlägger och avgör en pensionsansökan som gäller pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som avses ovan. Denna pensionsanstalt (pensionsanstalt inom den privata sektorn) sköter också utbetalningen av pension enligt lagarna i fråga och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen, om inte något annat följer av uppgifterna för en sista pensionsanstalt enligt 3 mom.

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en pensionslag för den privata sektorn som enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 3 eller 4 punkten (pensionslagar för den offentliga sektorn) och om ett pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats för honom eller henne i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt (sista pensionsanstalt)

*1) ge en beslutssammanställning som upp-
tar pensionsanstaltens beslut enligt 1 mom.
samt beslut av den kommunala pensionsan-
stalten och statskontoret (pensionsanstalter
inom den offentliga sektorn) som sköter
pensionsskydd enligt pensionslagarna för
den offentliga sektorn och motsvarande
familjepensionsskydd, och*

*2) sköta utbetalningen av de pensioner som
avses i beslutssammanställningen och pen-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

Om för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats pensionsskydd i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, skall den i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 2 mom. även i fråga om pensionsskydd enligt pensionslagarna för den privata sektorn.

Dock gäller att om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst beaktas på någon annan grund än arbetstagarens senaste arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet när pensionens belopp räknas ut, är den sista pensionsanstalten utan hinder av 1—3 mom. den pensionsanstalt där pensionskyddet för den återstående tiden eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

Om en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt avgör en arbetstagares rätt till invalidpension med stöd av 9 § 1 mom. a eller b punkten eller 9 c § lagen om statens pensioner eller motsvarande bestämmelser i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga och om det månatliga pensionsbeloppet från en pensionsanstalt inom den privata sektorn är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten, skall denna pensionsanstalt inom den offentliga sektorn före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga. Om pensionsanstalten inom den privata sektorn och den sista pensionsanstalten då är av olika åsikt om arbetstagarens arbetsförmåga, tillämpas inte vad som i sista meningen i 4 § 3 mom. föreskrivs om rätten till invalidpension, vad som i 4 e § 2 mom. föreskrivs om rätten till individuell förtidspension eller vad som i 3 mom. ovan föreskrivs om den sista pensionsanstalten.

En pensionsanstalt som betalar ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ny pension. Om pensionstagaren dock söker

invalidpension där den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller borde beaktas när beloppet räknas ut, tillämpas inte på invalidpensionen vad som i 2—5 mom. bestäms om den sista pensionsanstalten.

Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst i pensioner både enligt pensionslagarna för den privata sektorn och enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn skall eller borde beaktas när pensionsbeloppet räknas ut, tillämpas inte vad som i 2—5 mom. föreskrivs om den sista pensionsanstalten, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Närmare bestämmelser om den behöriga pensionsanstalten enligt denna paragraf och om dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt denna paragraf och enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av pensionsskyddscentralen. Ändring får inte sökas särskilt i pensionsskyddscentralens beslut i detta ärende.

(fogas en ny 12 d §, till 17 b § ett nytt 4 mom., till 19 b § ett nytt 8 mom., till 19 d § ett nytt 5 mom., till 21 § ett nytt 5 mom., till 21 a § nya 5—8 mom. och till 21 b § ett nytt 3 mom.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1 – 4 eller 10 – 13 punkten lagen om pensionen för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Genom denna lag upphävs 11, 12 och 12 a—12 d § förordningen den 23 februari 1962 om pension för arbetstagare (183/1962) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) 2 a §, sådan den lyder i lag 1348/1990, samt ändras 13 a §, sådan den lyder i lag 1332/1999, som följer:

Gällande lydelse

2 a §

Genom förordning stadgas vilken av de pensionsanstalter som sköter pensions-skyddet enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 och 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare som skall avgöra pensionsansökan samt sörja för utbetalningen av pensionen och sköta pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen.

13 a §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller i tillämpliga delar 1 § 6 och 7 mom. 3 § 2 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d, 4 f—4 h och 4 j—4 n §, 5 § 4 och 6 mom., 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c och 12 §, 12 a § 4 och 5 mom., 13 a, 13 b och 14 §, 15 § 2 mom. samt 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 och 23 § lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

2 a §

(upphävs)

13 a §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar 1 § 6 och 7 mom., 3 § 2 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d, 4 f—4 h och 4 j—4 n §, 5 § 4 och 6 mom., 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 d och 12 §, 12 a § 4 och 5 mom., 12 d, 13 a och 13 b §, 15 § 2 mom. samt 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 och 23 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3.

Lag**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969) 16 a §, sådan
den lyder i lag 1349/1990, samt
ändras 19 § 1 mom., sådan den lyder i lag 655/2000, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 a §

16 a §

Genom förordning stadgas vilken av de
pensionsanstalter som sköter
pensionsskyddet enligt de lagar som nämns
i 8 § 4 mom. 1, 2 och 10—13 punkten lagen
om pension för arbetstagare som skall
avgöra en pensionsansökan samt sörja för
utbetalningen av pensionen och sköta
pensionsanstaltens övriga uppgifter i
anslutning till pensionen.

(upphävs)

19 §

19 §

Om inte något annat följer av denna lag
gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2
mom., 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §, 5 § 1
mom., 2 mom. 1 punkten, 3, 4 och 6 mom.,
5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a och 10 c
§, 11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5
punkten samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19,
19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 §
lagen om pension för arbetstagare.

Om inte något annat följer av denna lag
gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2
mom., 3 a, 4, 4 a—4 h och 4 j—4 n §, 5 § 1
mom., 2 mom. 1 punkten samt 3, 4 och 6
mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a
och 10 b—10 d §, 11 § 2 och 11 mom., 12 §
1 mom. 5 punkten samt 12 d, 14, 16, 17, 17
a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—
21 e och 22 § lagen om pension för
arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari
2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar
som blir anhängiga efter det att lagen har
trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om

pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 2 a §, sådan den lyder i lag 1350/1990, samt

ändras 17 § 1 mom., sådant det lyder i lag 656/2000, som följer:

Genom förordning stadgas vilken av de pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 och 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare som skall avgöra en pensionsansökan samt sörja för utbetalningen av pensionen och sköta pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen.

(upphävs)

17 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §, 5 § 1 mom., 2 mom. 1 punkten, 3, 4 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 och 10 c §, 11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

17 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a—4 h och 4 j—4 n §, 5 § 1 mom., 2 mom. 1 punkten samt 3, 4 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 och 10 b—10 d §, 11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 12 d, 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 2 §, 17 § 2 mom., 26 §, 28 § 1, 2 och 4 mom., 28 a § 3 mom. och 28 b § 5 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 2 § delvis ändrad i lag 1346/1990, 17 § 2 mom. i lag 1038/1986, 26 § delvis ändrad i lag 476/1981, 28 § 1 mom. i lag 739/1966, 2 mom. i lag 768/1970 och 4 mom. i lag 1745/1995, 28 a § 3 mom. i lag 102/1990 och 28 b § 5 mom. i lag 1333/1999, samt

fogas till lagen en ny 3 c och en ny 27 b §, till 33 §, sådan den lyder i lag 951/1992, ett nytt 4 mom., till 59 §, sådan den lyder i lag 880/1994 och i nämnda lag 1333/1999, ett nytt 5 mom., till 59 a §, sådan den lyder i nämnda lag 880/1994, nya 5—8 mom., till 60 a §, sådan den lyder i nämnda lag 880/1994 och i lag 285/1999, ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom sistnämnda lag, och till 63 a §, sådan den lyder i lagarna 939/1984 och 836/1996 samt i nämnda lag 1745/1995, ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., som följer:

Gällande lydelse

2 §

Försäkringsverksamhet enligt denna lag ankommer på sjömanspensionskassan, vars hemort är *Helsingfors stad*.

Genom förordning stadgas vilken av de pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 och 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/61) som skall avgöra pensionsansökan samt sörja för utbetalningen av pensionen och sköta pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen, då arbetstagaren också har varit i annat arbetsförhållande än sådant som omfattas av denna lag eller har varit företagare.

Föreslagen lydelse

2 §

Försäkringsverksamhet enligt denna lag ankommer på sjömanspensionskassan, vars hemort är Helsingfors.

Den pensionsanstalt där för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller där förinnan senast hade ordnats ett pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961) (pensionslagar för den privata sektorn) handlägger och avgör en pensionsansökan som gäller pensionsskydd i enlighet med minimivillkoren i en lag som avses ovan. Denna pensionsanstalt (pensionsanstalt inom den privata sektorn) sköter också utbetalningen av pension enligt lagarna i fråga och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen, om inte något annat följer av uppgifterna för en sista pensionsanstalt enligt 4 mom.

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en pensionslag för den privata sektorn som enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 3 och 4 punkten lagen om pension för arbetstagare (pensionslagar för den offentliga sektorn) och om ett pensionsskydd i enlighet med

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

minimivillkoren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats för honom i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt (sista pensionsanstalt)

1) ge en beslutssammanställning som upp-
tar pensionsanstaltens beslut enligt 2 mom.
samt beslut av den kommunala pensionsan-
stalten och statskontoret (pensionsanstalter
inom den offentliga sektorn) som sköter
pensionsskydd enligt pensionslagarna för
den offentliga sektorn och motsvarande
familjepensionsskydd, och

2) sköta utbetalningen av de pensioner som
avses i beslutssammanställningen och pen-
sionsanstaltens övriga uppgifter i
anslutning till pensionerna.

Om för arbetstagaren vid tidpunkten för
pensionsfallet eller därförinnan senast hade
ordnats pensionsskydd i en pensionsanstalt
inom den offentliga sektorn, skall den i
egenskap av sista pensionsanstalt sköta de
uppgifter som avses i 3 mom. även i fråga
om pensionsskydd enligt pensionslagarna
för den privata sektorn.

Dock gäller att om den återstående tiden
eller motsvarande förtjänst beaktas på
någon annan grund än arbetstagarens
senaste arbets- eller tjänsteförhållande
eller företagaverksamhet när pensionens
belopp räknas ut, är den sista
pensionsanstalten utan hinder av 2—4
mom. den pensionsanstalt där pensions-
skyddet för den återstående tiden eller mot-
svarande pensionsskydd har ordnats.

Om en pensionsanstalt inom den offentliga
sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt
avgör en arbetstagares rätt till
invalidpension med stöd av 9 § 1 mom. a
eller b punkten eller 9 c § lagen om statens
pensioner eller motsvarande bestämmelser i
den kommunala pensionsanstaltens
pensionsstadga och om det månatliga
pensionsbeloppet från en pensionsanstalt
inom den privata sektorn är större än tre
gångar det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2
punkten lagen om pension för arbetstagare,
skall denna pensionsanstalt inom den
offentliga sektorn före beslutet begära att
pensionsanstalten inom den privata sektorn
ger en bedömning av arbetstagarens
arbetsförmåga. Om pensionsanstalten inom

den privata sektorn och den sista pensionsanstalten då är av olika åsikt om arbetstagarens arbetsförmåga, tillämpas inte vad som i 17 § 2 mom. föreskrivs om rätten till invaliditetspension och individuell förtidspension eller vad som i 4 mom. ovan föreskrivs om den sista pensionsanstalten.

En pensionsanstalt som betalar ålders-, invaliditets- eller arbetslöshetspension eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ny pension. Om pensionstagaren dock söker invaliditetspension där den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller borde beaktas när beloppet räknas ut, tillämpas inte på invaliditetspensionen vad som i 3—6 mom. bestäms om den sista pensionsanstalten.

Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst i pensioner både enligt pensionslagarna för den privata sektorn och enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn skall eller borde beaktas när pensionsbeloppet räknas ut, tillämpas inte vad som i 3—6 mom. föreskrivs om den sista pensionsanstalten, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

Närmare bestämmelser om den behöriga pensionsanstalten enligt denna paragraf och om dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt denna paragraf och enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av pensionsskyddscentralen. Ändring får inte sökas särskilt i pensionsskyddscentralens beslut i detta ärende.

(fogas en ny 3 c §)

17 §

Har den försäkrade efter det ett En arbetstagare har rätt att få

Gällande lydelse

arbetsförhållande som avses i denna lag upphört fått invaliditetspension som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare på grundval av ett senare arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, beviljas den försäkrade likaså på grundval av fribrev invaliditetspension i enlighet med denna lag, antingen som full pension, delpension eller individuell förtidspension, beroende på hur den förstnämnda pensionen har beviljats.

Föreslagen lydelse

invalidpension eller individuell förtidspension också när han eller hon, efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag har upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsförhållande beviljats pension enligt 9 eller 9 c § lagen om statens pensioner (280/1996) eller motsvarande bestämmelse i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, om inte något annat följer av 2 § 6 mom.

26 §

Pension skall sökas skriftligen hos pensionskassans styrelse. Till ansökan skall sökanden foga på egen bekostnad anskaffad, av styrelsen föreskriven utredning.

Invaliditetspension utgår, om inte av stadgandena i 28 § 4-8 mom. annat följer, från ingången av den månad som närmast följer efter den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än det år som föregått månaden efter det att pensionen söktes.

Den, som söker eller åtnjuter invaliditetspension, är pliktig att för utredande av sjukdom, lyte eller kroppsskada vid anfordran för undersökning besöka läkare eller sjukhus, som bestämmas av pensionskassan. Pensionskassan är pliktig att bestrida kostnaderna för sådan undersökning till vilka, om vederbörande beordrats till undersökning utom sin boningsort, hänföres jämväl skälig ersättning för resekostnader och skäligt dagtraktamente.

Iakttager sökande eller pensionstagare icke pensionskassans i stöd av 3 mom. givna föreskrift, må det bestämmas, att behandlingen av ansökan skall förfalla eller utbetalningen av redan beviljad pension inställas.

26 §

Pension skall sökas på en blankett som fastställts för detta ändamål. Till ansökan skall fogas den utredning som pensionskassan bestämmer.

Den som söker eller uppbär invalidpension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionskassan, skyldig att för utredning av invaliditeten låta undersöka sig hos av pensionskassan namngiven läkare. Pensionskassan skall då ersätta kostnaderna för undersökningen. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, kan det bestämmas att behandlingen av ansökningen skall förfalla.

Pensionsansökan anses gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt som anges i en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—13 punkten lagen om pension för arbetstagare nämnda lag eller till pensions-

skyddscentralen eller till ett ombud som en sådan pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen har bemyndigat därtill. Inlämnar inte sökanden på anmodan inom en av pensionskassan utsatt skälig tid en tilläggsutredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras eller har det med stöd av 2 mom. bestämts att behandlingen av ansökan skall förfalla, anses ansökan dock ha blivit gjord först sedan den utredning som behövs för att ansökan skall kunna avgöras har inkommit till pensionskassan.

Närmare bestämmelser om ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

27 b §

Då pensionstagare avlider, upphör rätten till pension vid ingången av kalendermånaden efter dödsdagen. Om invalidpensionen indras på grund av att arbetsförmågan blivit återställd eller om pension indras eller minskas av någon annan orsak, upphör utbetalningen eller utbetalas minskad pension räknat från närmast följande möjliga förfallodag.

28 §

Ålderdoms- och invaliditetspension utgår icke för den tid, för vilken redaren är pliktig att erlagga lön.

Då pensionstagare avlider, upphör rätten till pension vid ingången av kalendermånaden efter dödsdagen. Indrages invaliditetspension på grund av att vederbörandes arbetsförmåga blivit återställd eller indrages eller minskas pension av annan orsak, upphör utbetalningen eller utbetalas minskad pension räknat från närmast följande möjliga förfallodag.

28 §

Invalidpension betalas, om inte något annat föreskrivs i denna paragraf, från början av den månad som närmast följer på den månad då rätten till pension har uppkommit, dock inte retroaktivt för en längre tid än för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Ålderdoms- och invalidpension utgår inte för den tid för vilken arbetsgivaren är skyldig att betala lön.

Gällande lydelse

Utan hinder av vad 3 mom. stadgar skall full invaliditetspension betalas enligt 26 § 2 mom., om pensionsansökan har gjorts innan dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för de i 3 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna eller om invaliditetspension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 15 §. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invaliditetspension att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid har ansökts om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer på ansökan inte har beviljats sådan dagpenning, som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsförmågans inträde eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid har avslagits, till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör enligt 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att ålderdomspension som har beviljats arbetstagaren enligt någon annan lag eller ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare begynner, skall till arbetstagaren betalas full invaliditetspension från det nämnda pension betalas, dock tidigast från den tidpunkt som stadgas i 26 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

Utan hinder av 3 mom. skall full invalidpension betalas enligt 1 mom., om pensionsansökan har gjorts innan dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för de i 3 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna eller om invalidpension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 15 §. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invaliditetspension att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid har ansökts om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer på ansökan inte har beviljats sådan dagpenning, som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsförmågans inträde eller, om dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid har avslagits, till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör enligt 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att ålderdomspension som har beviljats arbetstagaren enligt någon annan lag eller ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare begynner, skall till arbetstagaren betalas full invaliditetspension från det nämnda pension betalas, dock tidigast från den tidpunkt som anges i 1 mom.

28 a §

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 2 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tid dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånsåtgärd betalas endast ett engångsbelopp

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 1 mom. har upphört, betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalts *eller, om pensionskassan är en sådan sista pensionsanstalt som avses i 2 § 3 mom., det sammanlagda månatliga pensionsbelopp som pensionskassan betalar.* Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 1 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det

pensionsbelopp som betalas vid varje tidpunkt dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

28 b §

I fråga om betalning av pension enligt denna lag som ett engångsbelopp iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms i 19 b § 5-7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

På pensionens engångsbelopp iakttas i tillämpliga delar 19 b § 5—8 mom. lagen om pension för arbetstagare.

(fogas till 33 § ett nytt 4 mom., till 59 § ett nytt 5 mom., till 59 a § nya 5—8 mom., till 60 a § ett nytt 3 mom. och till 63 a § ett nytt 5 mom.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Denna lag tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget arbets- eller tjänsteförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 15 § 5 mom., sådant det lyder i lag 625/2000, samt

fogas till lagen en ny 3 a och en ny 3 b §, till 14 §, sådan den lyder i lagarna 696/1985, 1671/1995 och 837/1996, ett nytt 5 mom., till lagen en ny 16 b §, till 23 §, sådan den lyder i lagarna 1189/1994 och 293/1999, ett nytt 5 mom., till 23 b §, sådan den lyder i lag 1231/1995, nya 5—8 mom., till 25 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1528/1993, ett nytt 3 mom. och till 25 a §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(fogas en ny 3 a och 3 b § och till 14 § ett nytt 5 mom.)

15 §

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 67,01 mark i månaden (*enligt indextalet år 2000*), kan statskontoret betala ut pensionen som ett engångsbelopp. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de tjänstgöringar som engångsbetalningen grundade sig på. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av nämnda tid. Ovan nämnda belopp justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Om beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vars storlek inte har fastställts med tillämpning av 5 a §, innan pensionens maximibelopp räknas ut enligt 11 eller 12 § understiger *fem* mark i månaden, kan statskontoret betala pensionen i ett förallt. Engångsbetalningen beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de anställningar som engångsbetalningen baserade sig på. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Det ovan nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. *Vad som i detta moment bestäms om pensionens engångsbetalning tillämpas på det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i den sista pensionsanstaltens*

beslutssammanställning enligt 3 a § 1 och 2 mom.

(fogas en ny 16 b §, till 23 § nya 5 och 6 mom., till 23 b § nya 5—8 mom., till 25 § en ny 3 mom. och till 25 a § en ny 2 mom.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller avbruten pension börjar betalas på nytt.

Det belopp som anges i 15 § 5 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1966.

Genom denna lag upphävs 6 och 7 § förordningen den 9 december 1966 om statens pensioner (611/1966) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Lag

om ändring av lagen om statens familjepensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/1968) 9, 15, 19, 20, 20 a, 21, 22 och 22 a §,

av dessa lagrum 9 § sådan den lyder i lagarna 697/1985, 325/1995 och 1672/1995, 19 § sådan den lyder i lag 103/1990, 20 § sådan den lyder i lagarna 1190/1994 och 294/1999, 20 a § sådan den lyder i lag 1223/1995, 21 § sådan den lyder i nämnda lag 1190/1994, 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1530/1993 och 22 a § sådan den lyder i nämnda lag 1530/1993, ändras 16 § 3 mom., sådant det lyder i nämnda lag 103/1990, samt fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(fogas till 1 § ett nytt 3 mom. och upphävs 9 och 15 §)

16 §

Till en efterlevande make vars rätt att få familjepension enligt 1 mom. har upphört betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 1 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tid dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

Till en efterlevande make vars rätt att få familjepension enligt 1 mom. har upphört betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast hade utbetalts eller, om statskontoret är sista pensionsanstalt enligt 3 a § 1 mom. lagen om statens pensioner, det sammanlagda beloppet av de pensioner som statskontoret månatligen betalar. Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt enligt 1 mom., dras engångsbeloppet av från pensionen så, att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tid dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

(upphävs 19, 20, 20 a, 21, 22 och 22 a §)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

9.

Lag

om ändring av 4 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 11 december 1997 om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad (1152/1997) 4 § som följer:

Gällande lydelse

4 §

Verkställighet

Verkställigheten av pensionsskydd enligt denna lag *sköts av statskontoret*. I fråga om utbetalning, avbrytande, indragning och annan skötsel av pensionen samt i fråga om ändringssökande, rättelse, ny behandling och liknande förfaranden gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om statens pensioner bestäms om pensioner och skötseln av pensionsfrågor. Om uppbörden av pensionsavgiften till statens pensionsfond bestäms i lagen om statens pensionsfond (1372/1989).

Föreslagen lydelse

4 §

Verkställighet

I fråga om verkställigheten av pensionsskydd enligt denna lag och i fråga om utbetalning, avbrytande, indragning och annan skötsel av pensionen samt i fråga om ändringssökande, rättelse, ny behandling och liknande förfaranden gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om statens pensioner bestäms om pensioner och skötseln av pensionsfrågor. Om uppbörden av pensionsavgiften till statens pensionsfond bestäms i lagen om statens pensionsfond (1372/1989).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas dock inte, om pensionssökanden på grundval av eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen verksamhet som företagare får pension enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare, pensionen har beviljats innan lagen träder i kraft och utbetalningen av pensionen har inletts när lagen träder i kraft. Detta gäller så länge pensionen betalas utan avbrott eller när avbruten pension börjar betalas på nytt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
